6 ЯНВ 1992

Халқ денгиздир, халқ тўлқиндир, халқ кучдир!

ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزی

ҲИЖРИЙ: ҚАМАРИЙ, 1412 ЙИЛ, ЖУМОД АЛ-ОХИРА, 24-КУН, ● ШАМСИЙ, 1370 ЙИЛ, ЖАДИЙ, 13-КУН.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ РЎЗНОМАСИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган. 1991 йил 31 декабрь, сешанба, 251-сон

НАРХИ ОБУНАЧИГА 7 ТИЙИН. СОТУВДА 10 ТИЙИН.

РЕСПУБЛИКА ДАВЛАТ МУСТАҚИЛЛИГИ ТЎҒРИСИДАГИ МАСАЛАГА ДОИР РЕФЕРЕНДУМ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ САЙЛОВИ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДА МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ

АХБОРОТИ

1991 йил 30 декабрь куни марказий сайлов комиссиясининг Қ. А. Аҳмедов раислигида бўлиб ўтган мажлисида республика референдуми ва Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови якунлари чиқарилди.

Республикада сайлов умуман уюшқоқлик билан, Ўзбекистон Республикаси референдуми тўғрисидаги қонун ва Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисидаги қонун талабларига мувофиқ ўтди, унда фуқаролар ғоят фаоллик кўрсатдилар. Овоз бериш натижалари тўғрисида округ сайлов комиссиялари тақдим этган протоколларни кўриб чиққан марказий сайлов комиссияси республика ҳудудида тузилган 13 та сайлов округининг барча 6994 та участкасида овоз берилганини аниқлади.

Республика Олий Кенгаши эълон қилган Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллигини қувватлаб 9718155 киши ёки овоз беришда қатнашганларнинг 98,2 фоизи овоз берди, шу жумладан сайлов округлари бўйича овоз бериш натижалари 1-иловада келтирилган.

Марказий сайлов комиссияси «Ўзбекистон Республикаси референдуми тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунининг 26-моддасига асосан қарор қилди:

Республика Олий Кенгаши эълон қилган Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллигини бутун халқ маъқуллаганлиги эътироф этилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови муқобиллик асосида ўтди, Президентлик лавозимига икки номзод овозга қўйилди. Ислом Абдуғаниевич Каримов номзоди учун 8514136 киши ёки овоз беришда қатнашганларнинг 86,0 фоизи, Салай Мадаминов (Муҳаммад Солиҳ) номзоди учун 1220474 киши ёки овоз беришда қатнашганларнинг 12,3 фоизи овоз берди, шу жумладан сайлов округлари бўйича овоз бериш якунлари 2-иловада келтирилган.

Марказий сайлов комиссияси Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисидаги қонуннинг 35-моддасига асосан қарор қилди:

Ислом Абдуғаниевич Каримов Ўзбекистон Республикасининг Президенти этиб сайланди, деб ҳисоблансин.

[Марказий сайлов комиссияси ахборотининг давомини келгуси сонда ўқийсиз].

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони

ЭРКИН НАРХ БЕЛГИЛАШ МУНОСАБАТИ БИЛАН АҲОЛИНИ ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯ ҚИЛИШГА ДОИР ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Нарх-наво ҳамон ошиб бораётганини ва шу муносабат билан аҳоли манфаатларини ҳамда турмуш даражасини ҳимоя қилиш зарурлигини эътиборга олиб:

1. 1992 йилнинг 1 январидан бошлаб халқ таълими, соғлиқни сақлаш, маданият, ижтимоий таъминот, фан, давлат муассасалари ва уй-жой-коммунал тармоқ ходимларининг иш ҳақи 1991 йилдагиға нисбатан 2 баравар ва асос қилиб олинган (1990) йилга нисбатан 4,5 баравар оширилсин.

2. Олий ўқув юртлари студентларининг, техникумлар ҳамда республика ҳукуматининг қарорларига биноан кийим-кечак ва овқат билан таъминланмаётган ҳунар-техника билим юртлари талабаларининг стипендиялари 1992 йилнинг 1 январидан бошлаб ўрта ҳисобда 2,2 баравар оширилиб, имтиёзли овқатланишга қўшимча ҳақ аввалги миқдорда сақлаб қолинсин.

3. 1992 йилнинг 1 январидан бошлаб Ўзбекистон Республикаси ҳудудида иш ҳақи ва меҳнат нафақасининг энг кам миқдори (компенсацияни ҳисобга олиб) ойига 350 сўм белгилансин.

4. 1992 йилнинг 1 январидан бошлаб фуқароларнинг солиқ олинмайдиган даромадларининг энг кам миқдори ойига 350 сўм ҳажмида белгилансин.

5. Вазирликлар, идоралар, корхоналар ва хўжаликлар ушбу фармонда белгиланган энг кам иш ҳақи ва меҳнат нафақасини ҳисобга олиб, эркин ва шартномавий нархлардан кенг фойдаланилаётганлигини назарда тутиб, 1992 йилда ишловчиларнинг иш ҳақи янада оширилишини таъминловчи тадбирларни рўёбга чиқаришни, истеъмол фонди бўйича илгари белгиланган ҳар қандай чеклашларни бекор қилишни, ишлаб чиқаришни ўстиришнинг мавжуд захираларини жалб этишни кўзда тутсинлар.

6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Барча турдаги мактабларнинг ўқитувчилари, болалар уйларининг тарбиячиларига қўшимча имтиёзлар бериш, юқори синф ўқитувчиларининг иш ҳақини ошириш ҳақида»ги 1990 йил 13 ноябрь фармони 1992 йил 1 январидан бошлаб республика мактабгача тарбия болалар муассасалари ва мактабдан ташқари муассасалар тарбиячиларига, ўқитувчиларига, ҳунар-техника таълими системаси муаллимлари ва ишлаб чиқариш таълими усталарига ҳам жорий этилсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси мазкур фармонни амалга ошириш юзасидан ташкилий чора-тадбирларни назарда тутувчи қарор лойиҳасини тайёрласин ва кўриб чиқиш учун тақдим этсин.

8. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги бир ой муддат ичида амалдаги қонунчиликни мазкур фармонга мувофиқлаштириш ҳақида таклифлар тайёрласин.

9. «Республиканинг давлат таъминотидаги аҳолиси турмуш даражасига мадад бериш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1991 йил 16 ноябрь 291-сон фармони ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.
Тошкент шаҳри,
1991 йил 29 декабрь.

ҲАМДЎСТЛИК ДАВЛАТЛАРИ БОШЛИҚЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

МИНСК. 30 декабрь. «Халқ сўзи» мухбири Аҳмаджон МУХТОРОВ хабар беради.

Тошкент вақти билан соат 6 дан 15 дақиқа ўтганда пойтахтимиздан учган ТУ—154 ҳаво кемаси Ўзбекистон Республикаси давлат делегацияси аъзоларини тўрт соату ўттиз беш дақиқадан сўнг Минскка келтириб туширди. Бу ерда соат еттидан эллик дақиқа ўтган, ҳаво булутли бўлишига қарамай, анча илиқ эди. Россия ва Украина вакилларидан сал олдинроқ етиб келган ўзбекистонликлар кўтаринки кайфиятда эдилар, чунки Ўзбекистон мустақиллиги референдуми ва Президент сайловининг дастлабки якунлари маълум: мустақиллик муҳрланди, президентликка И. А. Каримов сайланди.

Республика Президенти И. А. Каримовни, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг раиси Ш. М. Йўлдошев, Республика вице-президенти Ш. Р. Мирсаидовни, делегациянинг бошқа аъзоларини Беларусь Республикаси Президенти С. С. Шушкевич, бошқа расмий кишилар самимий кутиб олишди. Ҳамдўстликдаги ҳар иккала республика давлат гимнлари янгради. Ҳарбий қўшин турлари вакилларидан иборат фахрий қоровул саф тортди. С. С. Шушкевич ва И. А. Каримов тўпланганлар билан самимий саломлашдилар.

11 мустақил мамлакат: Арманистон, Беларусь, Молдова, Озарбайжон, Россия, Тожикистон, Туркманистон, Украина, Ўзбекистон, Қирғизистон, Қозоғистон давлатларининг раҳбарлари Минскдаги ташқи ва иқтисодий алоқалар уйида учрашувга тўпландилар.

Беларусь Республикаси Президенти С. С. Шушкевич таклифига биноан йиғилганлар И. А. Каримовни Ўзбекистон Республикаси Президентлигига якдилона сайланганлиги муносабати билан қутладилар.

Айтиш керакки, ҳамдўстликдаги барча давлатларнинг мухтор вакиллари, бинобарин, бизнинг ҳамюртларимиз ўн беш кун давомида Минскда тайёргарлик ишлари билан машғул эдилар. Улар астойдил меҳнат қилиб, кўпгина муҳим ҳужжатларнинг лойиҳаларини тайёрлашди. Аммо мунозара бошланиши биланоқ кун тартибидаги бир қанча масалалар чиқариб ташланди. Қўшимчалар қўшиш мақсадга мувофиқ эмас, деб топилди.

Узоқ тортишувлар ва баҳслардан сўнг кун тартиби тасдиқланди. Биринчи бўлиб «Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигининг мувофиқлаштирувчи бўғинлари ҳақида битим» лойиҳаси муҳокамаси бошланди. Унинг ҳар бир банди бўйича фикрлашувлар қизғин тус олди. Бир қанча моддалар ортиқча деб ҳисобланди ва, ниҳоят, мазкур ҳужжат қабул қилинди.

Ушбу ахборот Минскдан Тошкентга телефон орқали берилаётган пайтда ёпиқ эшиклар ортида ҳарбий мудофаа масалалари муҳокама этилаётган эди. Бу анча вақтни олиши эҳтимол, лекин барибир бу соҳада бир қарорга келиниши аниқ. Чунки мазкур муаммо алоҳида олинган ҳар бир мустақил давлат ва умуман ҳамдўстлик учун ҳаётий муҳим, тақдиран муштаракдир.

Куннинг иккинчи ярмида Минскда ҳаво совуди. Учрашувда эса мунозаралар тобора қизимоқда.

* * *

Ҳарбий-мудофаа масалаларини қараб чиқиш роса икки соат давом этди. Томонлар Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигининг ягона стратегик қуролли кучларини бирлаштириб сақлаб қолишга аҳдлашдилар. Шу билан бирга ҳар бир мустақил мамлакат ўзининг ички ҳарбий-мудофаа кучларини вужудга келтиришга доир фикрлашувлар асосида жиддий тортишувлар бўлди — розилар ҳам, қаршилар ҳам ўз мулоҳазаларини ўртага ташладилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов музокарада айниқса фаол қатнашиб, бир неча бор сўзга чиқди.

Учрашувда бошқа бир қанча масалалар ҳам кўрилиб, улар юзасидан ҳужжатлар қабул қилинди.

Кечқурун мустақил давлатлар бошлиқлари матбуот конференцияси ўтказиб, журналистларнинг кўплаб саволларига жавоб қайтардилар.

...Эслатиб ўтаман: Минск учрашуви СССР ташкил этилган кунда рўй берди. Мустамлакачилик, якка ҳокимлик, мустабидлик, буюк давлатчилик пойдеворига қурилган тузум 69 йил яшади. Бир кун ҳам зиёд эмас. Унинг нураши ва қулашида 1991 йил 19—21 августи воқеалари кучли зилзила ўрнини босганди.

ЎЗБЕКИСТОН — ТУРКИЯ

АЛОҚАЛАР ИЗГА ТУШМОҚДА

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасида 27 декабрь куни бўлиб ўтган йиғилишда Ўзбекистон билан Туркия ўртасида тузилган шартномалар ва битимларни рўёбга чиқариш масалалари муҳокама қилинди. Унда республика вазирликлари, муассасалари ҳамда йирик корхоналарининг масъул ходимлари иштирок этдилар. Бу борада кенг кўламда ишлаб чиқилган тадбирларни амалга ошириш йўллари белгилаб олинди.

Йиғилишни Вазирлар маҳкамаси раисининг ўринбосари Б. С. Ҳамидов олиб борди.

МУСТАҚИЛЛИК ТАН ОЛИНДИ

Канада Бош вазири Брайан Малруни Канада Ўзбекистон, Беларусь, Озарбайжон, Арманистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Молдова, Тожикистон ва Туркманистонни мустақил давлат сифатида тан олганлигини эълон қилди.

* * *

Хитой Халқ Республикаси Давлат Кенгашининг аъзоси, Ташқи ишлар вазири Цянь Цичень Ўзбекистон Ташқи ишлар вазирлигига мурожаатномасида Хитой ҳукумати Ўзбекистон Республикасининг мустақиллигини тан олишга аҳд қилганлигини ва дипломатия муносабатлари ўрнатиш тўғрисида Ўзбекистон ҳукумати билан музокара олиб боришга тайёр эканлигини айтди. ХХР бундан буён ҳам Ўзбекистон билан анъанавий дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини ривожлантиришга тайёр эканлигини маълум қилди.

* * *

Ҳиндистон ҳукумати Ўзбекистон Республикасини расмий таниш тўғрисида қарор қабул қилди.

* * *

Миср Араб Республикаси Ўзбекистон, РСФСР, Беларусь, Украина, Арманистон, Озарбайжон, Қозоғистон Туркманистон, Тожикистон, Қирғизистон, Молдова, Грузия давлатларининг тўла мустақиллигини тан олди.

Миср Араб Республикасининг ҳукумати ўзаро манфаатдорлик асосида ана шу давлатларнинг ваколатли идоралари билан дарҳол зарур алоқа ўрнатди.

* * *

Исроил давлати собиқ СССРнинг ўзини мустақил деб эълон қилган барча республикаларини расмий равишда таниш ва улар билан дипломатия муносабатлари ўрнатиш тўғрисида қарор қабул қилди.

* * *

Ўзбекистон Республикаси Давлат мустақиллигини тан олинаётганлиги ҳақида хабарлар келиб турибди.

Ўзбекистон, 1991 йил 29 декабрь

МУСТАҚИЛЛИК РЕФЕРЕНДУМИ ЎТКАЗИЛДИ, РЕСПУБЛИКА ПРЕЗИДЕНТИ САЙЛАНДИ

ТОШКЕНТ ШАҲРИ

ПОЙТАХТИМИЗНИНГ Ленин районидаги 110-мактабда жойлашган 3-сайлов участкасидамиз. Муштарийлар ёдида бўлса ўтган галги референдум чоғида ушбу участкадаги айрим камчиликлар ҳақида танқидий фикрлар билдирган эдик. Хўш, бу гал-чи? Рўзнома мулоҳазаларидан тўғри хулоса чиқарилдими?

— Ўтган галги хатолар қайтарилмаслиги учун пухта тайёргарлик кўрдик, ҳушёр турибмиз, — дейди мактаб директори, участка сайлов комиссияси раисининг муовини София опа Абдураҳмонова.

Биз у кишидан президентликка номзодлардан қайси бирлари қанча овоз олиши мумкинлиги ҳақида сўрадик.

— Биласизми, — дейди София Исмоиловна, — участкамизнинг бошқа жойлардан фарқ қиладиган жиҳатлари бор. Масалан, мактабимиз атрофида асосан зиёлилар истиқомат қилади. Нафақадор қариялар ҳам кўп. Бунинг устига одамларнинг аксарияти рус забонли кишилар. Аҳолининг бундай қатламида И. Каримовга мойиллик кучлироқ...

Фуқаролик бурчини адо этиб чиқаётган ёшгина қизни суҳбатга чорладик. У ўзини Феруза Раҳмоноваман деб таништирди, талаба экан.

— Сайловда биринчи бор қатнашаётганга ўхшайсиз?

— Йўқ, бешинчи марта.

— Агар сир бўлмаса кимга овоз бердингиз?..

— Каримовга.

— Нима учун?

— Чунки у киши менга ҳар жиҳатдан ёқади.

— Овоз бераётиб нималар ҳақида ўйладингиз?

— Ҳаётимиз яхши бўлиб кетишини ният қилдим.

Иккинчи суҳбатдошимиз Татьяна Ильинична Репетко халқ хўжалиги дорилфунунида муаллим экан.

— Каримов ҳар ҳолда бу лавозимда ишлаган. М. Солиҳ шоир. Одатда шоирлар ҳис-ҳаяжонга берилувчан, романтикроқ бўлишади. Ҳозир давр мураккаб, ҳақиқий яхши арбобларнинг фазилатларини илғаб олиш ҳам мушкул. Ҳар ҳолда Каримов Президент бўлса ҳам вазият яхшиланиб кетишига унчалик ишонмасамда, уни ёқлаб овоз бердим. Чунки ақлдан кўра ҳис-ҳаяжон устун келиб қолишидан чўчидим.

— Ўтган галги референдумда ҳам мустақиллик учун овоз берувдим, бу гал ҳам... — дейди темир йўлчилар шифохонаси табиби Портнова Рива Самойловна.

— Сир эмас, ўтган галги референдумда аксарият рус забонли кишилар Иттифоқ учун овоз берувди. Сизни бундай қилишга қайси туйғулар мажбур этди.

— Очиғи, юрагим ҳамдўстлик таркибидаги мустақиллик тарафдори...

— Мен ўтган сафар Иттифоқни ёқловдим. Бу гал мустақилликка овоз бердим, — дейди нафақадор Валерия Сергеева.

— Кўпчилик шундай деяпти. Фикрларнинг бу қадар тез ўзгаруви боиси нимада деб ўйлайсиз?

— Ишонч. Мустақиллик ҳам биз ўйлаганчалик қўрқинчли эмаслигини англаш. Россияда синглим яшайди. Ҳаётимизни кўп солиштирдим. У ерда яшаш бир қадар оғир, Ўзбекистон бетакрор юрт эканлигини ҳис этдим.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН

ҲАЛИ тонг ёришмаёқ, кўчалар гавжумлашиб кетди. Одамлар биринчи Президентни сайлашга ошиқмоқда эдилар.

— Ҳозирги оғир кунларда одамларнинг фаоллиги аввалги йиллардагидек бўлмайди, деган тахминлар сайлов участкаси эшиклари очилиши биланоқ рўёга айланди, — дейди 25-участка сайлов комиссияси котиби Гумар Мунбоев, — соат тўққизгача сайловчиларнинг 30 фоизи овоз бериб бўлдилар.

Одамлар қайси номзодга кўпроқ ён босмоқдалар?

— Каримовга овоз бераман, — дейди Нукус шаҳар шифохонаси тиббиёт ҳамшираси Ҳалима Урганчбоева. — Бу инсон қуруқ ваъзхонлик қилмайди, деб ўйлайман. Фикримни далиллаб биттагина мисол келтираман. Яқинда Нукусда сайловчилар билан бўлиб ўтган учрашувда Қорақалпоқ темирйўл бўлими ёпиб қўйилганлиги муносабати билан Ислом Абдуғаниевичга эътироз билдирилди. Чунки бу таъқиқ оқибатида жумҳурият катта иқтисодий зарар кўрди. Каримов бу масалани кўриб чиқишга ваъда берди ва орадан ҳеч қанча кун ўтмаёқ унинг Оролбўйи темирйўлини тузиш тўғрисидаги фармони чиқди.

Анна Фёдоровна Сулиманинг миллати — украин, анчадан бери Қорақалпоғистонда яшайди. Унинг фикрича, фақат Каримов раҳбарлигидагина жумҳуриятда ҳам иқтисодий, ҳам ижтимоий барқарорлик қарор топади.

Кўплаб сайловчиларнинг нуқтаи назарлари шундай. Зотан, одамлар кимни яхши билсалар, ишонсалар, янада аниқроқ қилиб айтадиган бўлсак, энг муносибини Президент қилиб сайлайдилар.

АНДИЖОН

НАСРИДДИН ота Ҳурбоевни Избосканда ҳамма ҳурмат қилади. Асрга тенгдош — 92 ёшга қадам қўйяпти. Акмал Икромов, Файзулла Хўжаевларнинг замондоши. Унга кексалик бироз ўз ҳукмини ўтказаётгани ҳам бор гап. Шундай экан, сайлов куни бирор вакилни кутиб уйида ўтирса ҳам бўлаверарди. Лекин ғайрати, сабри чидамади. Набираси Ҳусниддинни етаклаб овоз бергани келди.

Отахон 22-Шерматобод сайлов мавзеида ҳаммага омонлик тилади. Дуога қўл очиб саодатли, имонли бўлишга ундади.

— Азизларим, — сўзлади Насриддин ота, — бу кунларга етмоқликнинг ўзи саодат. 75 йил елка қисиб ўзгаларнинг кўзига қараб яшадик. Энди ҳурликни асрашимиз керак.

Сайлов қутиси ёнидан қайтаётган отахонни саволга тутдик.

— Ким учун овоз бердингиз?

— Ислом Каримовга.

— Нега?

— Ўғилларим, не-не савдоларни кўрмадик. Оёқни тагидан узоқни кўзлай билмайдиган раҳбарлар билан ҳам ишладик. Ҳозирги оғир шароитда Ўзбекистон учун Ислом Каримовдек забардаст инсонлар керак.

Тан олиш лозим. Сайловчиларнинг фикри хилма-хил. Кимдир «Эрк» партияси, бошқа биров Халқ Демократик партияси номзодини ёқлаб овоз бераяпти. Лекин орзулар, ниятлар холис. Мустақил Ўзбекистонни элнинг ғами, ташвишини елкасига оладиган Президент тасарруфига топшириш.

БУХОРО

ЎТИБ бораётган йилнинг 29 декабрини биз кўп йиллар эслаб юрамиз. Биз кейинги етмиш йил давомида биринчи маротаба мана шундай эркин сайлов ўтказдик.

— Ўз номзодимизни ўзимиз танладик, — дейди Бухоро педагогика илмгоҳи ўқитувчиси Ғайрат Муродов. — Шахсан менга Муҳаммад Солиҳнинг дастури маъқул бўлди. Жуда пухта ўйланган дастур. Муҳаммад Солиҳ бизнинг олийгоҳимизда учрашув ўтказганди. Унинг гаплари ҳаммамизда илиқ таассурот қолдирди. Кўпчилик М. Солиҳни иқтисодни билмасликда айблашмоқда. Аммо унинг дастурини ўқиб, номзоднинг иқтисоддан яхши хабардор эканлигига амин бўлдим.

Навоий шаҳрида бўлганимизда Бухоро озиқ-овқат ва енгил саноат илмгоҳи Навоий филиали ўқитувчиси Бозор Нарзиев билан суҳбатлашдик. Бозор ака Каримовнинг Президентликка сайланиши демократиянинг катта ғалабаси бўлур эди, деб ҳисоблайди ва ўз сўзини қуйидагича изоҳлайди:

— Ислом Каримовни карманаликлар, навоийликлар, зарафшонликлар, учқудуқликлар ҳам яхши билишади. Чунки у киши бир неча марта Зарафшон ва Навоийда бўлди. Мен ҳам Ислом Каримов билан учрашиб, суҳбатлашганман. Каримов Навоий саноат минтақасини ривожлантириш, воҳада экологик мувозанатни сақлаб қолиш тўғрисида фармойиш қабул қилдилар. Ўйлаймизки, эндиликда ҳар бир қонун ва фармойиш ўз самарасини беради.

Биз бир қатор сайлов участкаларида бўлганимизда, уларнинг аксариятида савдо расталарини кўрдик. Ҳар қалай ўша куни нон маҳсулотлари билан савдо қилувчи савдо нуқталари кўпайди. Ош дамланди. Хонандаю созандалар сайловчилар кўнглини кўтарадиган қўшиқлар айтдилар. Хуллас, мустақиллик учун курашнинг ҳаётбахш, айни пайтда масъулиятли кунлари ана шундай бошланди.

ЖИЗЗАХ

ЗАРБДОР районидаги Бўстон сайлов мавзесида сайлов барвақт тугалланди. Икки мингдан зиёд сайловчи ҳар икки номзодга ўз муносабатларини билдирдилар.

— Мен Каримов учун овоз бердим, — дейди Умрзоқ Пўлатов, — чунки ҳозир давр қалтис. Агар узанги бошқа кишига ўтса у Вазирлар маҳкамасини алмаштиришга тушади, мансаб учун кураш бошланади. Бундан кейинги воқеалар ривожини... Эй, қўйинг, бизга тинчлик керак. Каримов эса тинчликни таъминлаяпти, вассалом.

— Кўпчилик Ислом Каримов номзодини ёқлаяпти, — дейди Абулқосим Абдуллаев. — Лекин шахсан мен М. Солиҳ учун овоз бердим. Чунки Каримов жуда кўп яхши фармонлар чиқарди-ю, лекин уларнинг аксарияти амалга ошмаяпти. Қарор ижроси билан қадрли-да.

Бир четда уч киши гаплашаяпти.

— Каримов очарчилик қилиб юборди, — дейди бирови.

— Адашасиз, — дейди иккинчиси. — Россияга борсангиз кўрасиз: ваҳиманинг бари ўша ёқда. Одамларнинг кўзи оч бўлиб қолди, десангиз бошқа гап. Лекин бунда Каримовнинг қандай айби бўлиши мумкин?

Сайлов комиссиясига Бўстонсув қурилиш тресті ХДП қўмитаси котиби Абдушаҳар Исмоилов раис экан.

— Сиз шу партия фаоли сифатида Каримов учун кучли ташвиқот юритган бўлсангиз керак.

— Кечирасиз, мен мутлақо холисман.

— Сиз ХДП фаолисиз-ку, қандай холис бўла оласиз?!

— Идорамда ХДП фаолиман. Сайловхонада эса партиясизман.

— Референдум ҳақида фикрингиз?

— Сайловчилар юз фоиз мустақиллик учун овоз беришди.

НАМАНГАН

НАМАНГАН шаҳридаги маданият саройи бугун одатдагидан бошқача безатилган. Негаки, бу ерга Ўзбекистон Жумҳурияти Президентлигига ва республика референдумига сайлов ўтказувчи 48-участка жойлашган. Одамлар бу ерга тонг саҳардан бошлаб ташриф буюришди. Келувчилардан бири Олимжон Нурмирзаев эди. У «МОПР» «Ишчиларга халқаро ёрдам жамияти» маҳалласида истиқомат қилади. Мебель фабрикасида уста.

— Мен, аввало, мустақилликка овоз бердим, — дейди у. — Бирор илинж билан марказга термулиш вақти ўтди. Энди шу мустақилликни сақлашимиз керак. Шунинг учун Президентликка Каримовни лозим топдим.

Сайловчиларнинг кети узилмайди. Биз навбатдаги ташрифчини суҳбатга чорладик.

— Олимжон Қосимов дея таништирди ўзини. У «Бирлик» халқ ҳаракати вилоят кенгашининг жонкуяр вакилларидан бири. Саволимизга жавоб тарзида шундай деди:

— Албатта, бу гал ҳамма бир жон, бир тан бўлиб мустақиллик учун овоз бериши ва бу йўлда қилинаётган саъй-ҳаракатга баҳоли қудрат ҳисса қўшиши лозим. Мен ҳам мустақиллик учун овоз бердим. Номзодлар масаласига келсак Муҳаммад Солиҳни ёқладим. Негаки, у миллат жонкуяри.

Сайлов участкасида жами 1073 сайловчи рўйхатга олинган. Улар билан Сурайё Тўраҳўжаева, Муборак Қаюмова, Ҳосият Қамбарова, Тошпўлат Ўтабоев сингари ташвиқотчилар ишонарли тарзда суҳбатлар ўтказишди. Бунинг ижобий самараси фуқароларнинг овоз бериш учун келганларида аниқ кўринди. Тушликкача сайловчиларнинг юз фоизи овоз бериб бўлишди.

[Давоми 2-бетда].

МУСТАҚИЛЛИК РЕФЕРЕНДУМИ ЎТКАЗИЛДИ, РЕСПУБЛИКА ПРЕЗИДЕНТИ САЙЛАНДИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

САМАРҚАНД

ЭРТА тонгданоқ Самарқанд вилояти шаҳару қишлоқларида ҳам одамлар гурас-гурас бўлиб сайлов участкаларига ошиқдилар. Улар тарихимизда биринчи марта бўлаётган озод, эркин сайловларда фаол иштирок этиш учун азму қарор қилганлар.

Соат 7. Самарқанд шаҳридаги 24-мактаб биносида жойлашган 21- ва 22-сайлов участкалари сайловчилар билан гавжум бўлиб кетди. Сайлов участкалари раислари А. Болтабоев, В. Мирзоянц овоз беришни бошлашга рухсат этдилар.

Овоз бериш учун барча шарт-шароитлар яратилган. Ўзбекистон Халқ демократик партияси Самарқанд шаҳар кенгаши бўлими мудири Нўъмон Маҳмудов, «Эрк» демократик партияси вилоят кенгаши вакили А. Қувватов кузатувчи сифатида қатнашмоқдалар. 21-сайлов участкасида овоз бериши лозим бўлган 2800 кишининг қарийб ярмиси соат 9 гача ўз фуқаролик ҳуқуқларидан фойдаландилар. 22-участкада эса бу вақтга келиб 40 фоиз сайловчи овоз бериб бўлди. Соат 11 гача шаҳар бўйича сайловчиларнинг 60 фоизи овоз берди.

Самарқанд шаҳридаги жами 135 та сайлов участкасида кеч соат 6 га қадар қарийб 90 фоиз сайловчи ўз фуқаролик бурчларини адо этишди.

Шунингдек, Самарқанд районидаги 18-Оқмачит, Пахтачи районидаги 11-Гулистон сайлов участкаларида ҳам овоз бериш алоҳида кўтаринкилик, фаоллик вазиятида ўтди.

Аввал хабар қилинганидек, жумҳуриятимиздаги сайловларда кузатувчи сифатида иштирок этиш учун чет мамлакатлардан, қўшни жумҳуриятлардан меҳмонлар ташриф буюрдилар. Жумладан, Самарқанд вилоятига Россия Федерациясидан Россия парламенти Граждандлик масалалари комиссияси аъзоси Абдулах Казбулатович Микитаев бошчилигидаги меҳмонлар келдилар. Улар Самарқанд районидаги қатор сайлов участкаларида бўлишиб, овоз бериш тартибини кўздан кечирдилар.

Малайзия жумҳуриятидан келган меҳмонлар таркибида мамлакат парламенти вакиллар палатаси раисининг ўринбосари жаноб Жўхар ҳамда парламент аъзоси, таниқли журналист, руҳоний Аҳмад бор эдилар.

Малайзиялик кузатувчилар Челак районида бўлишди. Имом Исмоил Бухорий масжидини зиёрат қилишди. Сўнгра Самарқанд шаҳридаги бир нечта сайлов участкаларида бўлишиб, сайлов комиссиялари иш жараёни билан атрофлича қизиқдилар. Жумладан, улар Самарқанд дорилфунуни биносида жойлашган 6-сайлов участкасида сайлов қутиларини очиш, бюллетенларни санаш жараёнида қатнашдилар.

СИРДАРЁ

БИРИНЧИ бор истиқлол нашидасини туйиб, мустақил давлат эгалари сифатида республикамиз тақдири ҳамда биринчи Президенти учун овоз беришга отланганлар сафида Мирзачўлни ўзлаштириш фахрийлари, чўлқуварлар юртида туғилиб ўсиб, бугунги кунда унинг равнақи учун астойдил жон куйдираётган турли миллат вакилларини учратиш мумкин.

Ушбу тарихий кун қиёфасини чизиш, сайловчилар фикрини жамлаш осон эмас, албатта. Халқимиз Ислом Каримовни кейинги йилларда Ўзбекистонда амалга оширилаётган хайрли ишлар ташаббускори сифатида жуда яхши билса, иккинчи муносиб номзод Муҳаммад Солиҳ номи ҳам кўпчиликка маълум. Муҳими, ҳар икки номзод ҳам халқимизнинг бугуни, эртаси ҳақида астойдил жон куйдирмоқдалар.

Вилоятдаги энг йирик, ҳам саноати, ҳам қишлоқ хўжалиги ривожланган Сирдарё райони меҳнаткашлари муҳим сиёсий тадбирда ниҳоятда уюшқоқлик билан иштирок этишди.

— Мавжуд 28 та сайлов участкасининг барчаси эрта тонгданоқ одамлар билан гавжум бўлди, — дейди район советининг раиси, Ўзбекистон республикаси халқ депутати Маҳмуджон Ибодуллаев. — 36 мингдан зиёд сайловчи бугунги иқтисодий тангликка қарамай жумҳуриятимиз ҳаётидаги муҳум воқеага масъулият билан қараганини сезиш қийин эмас. Чунки соат 12 гача уларнинг аксарияти фуқаролик бурчларини адо этиб бўлишди.

Айниқса «Ўзбекистон» жамоа хўжалигидаги «Ленинизм», Бахт шаҳридаги «Бахт», «Сирдарё» давлат хўжалигидаги Абай ва бошқа участкалар сайловчилари уюшқоқликда барчага ўрнак бўлишди.

Биз Калинин қишлоқ советидаги «Ҳақиқат» сайлов участкасида ҳам бўлдик. Сайловга масъул ходимларнинг қўли қўлига тегмайди. Одамлар оқими уларни бироз шошириб қўйганлиги шундай сезилиб турибди.

— Уч қиз, тўрт ўғлим бор, — дейди Турсуной Тўйчиева, — турмуш ўртоғим қурилишда ишлайди. Катта оилани боқиш осон эмас. Лекин Президент Ислом Каримов олиб бораётган инсонпарвар сиёсат туфайли унчалик қийналмаяпмиз. Келажакда янада яхши бўлишига умид қилиб И. Каримов учун овоз бердим.

6-ўрта мактаб бошланғич таълим ўқитувчиси Башорат Муллаева, уруш ва меҳнат фахрийси Баҳодир ота Ҳусаинов, Ленин номли жамоа хўжалиги иқтисодчиси Лидия Витковалар ҳам Ислом Каримов олиб бораётган сиёсатни қўллаб-қувватлашганини баён этишди.

Сирдарё шаҳридаги «Педагог» сайлов участкасидан чиқиб келаётган бир гуруҳ талабаларга умумий савол билан мурожаат этдим.

— Агар сир бўлмаса, кимга овоз бердинглар?

— Бўлажак Президентга!

Талабалар бир овоздан қувноқ жавоб беришди.

Ҳа, эртага ким Президент бўлишидан қатъий назар, у мустақил давлатга, меҳнаткаш, заҳматкаш халқимизга хизмат қилиши керак. Муҳими ана шунда!

СУРХОНДАРЁ

КЕЙИНГИ бир-икки йилда илғор фикрли халқ намояндаларини «демократлар» деб лаънатлаётган эканмиз, бу бизнинг мутлақо маърифатсизлигимиз ёки маданиятсиз эканлигимизни билдирмайди. Биз жуда кўп йил демократиянинг нима эканини билмай яшадик. Шунинг учун унга рўпара келганимизда худди илонни кўрган одамнинг аҳволига тушаётирмиз. Демократиянинг виждони ҳақидаги нутқларни ҳам ана шундай одамлар ижод этмоқдалар.

Нима бўлганда ҳам серғалва 91-йилнинг охирги кунларида Ўзбекистон фуқаролари яна бир бор имтиҳондан ўтдилар. Социализмнинг тарихида биринчи марта раҳбарни халқ сайлади. Ҳатто бу тадбирни танлов ҳам дейиш мумкин. Чунки даъвогарлар иккита бўлди. Қизиғи шундаки, ҳар иккала номзоднинг ҳам халқнинг кўзидан яширадиган сири йўқ, шунинг учун улар ташвиқотга муҳтож эмас эдилар. Сайловчилар И. Каримовни уч-тўрт йилдан буён яхши биладилар. Ўзбекистондаги барча ўзгаришлар унинг номи билан боғланаётган экан, бунинг мутлақо ҳайрон қоларли жойи йўқ. Унинг номзод сифатида Сурхондарёга ташрифи видоятни оёққа турғазди. Ислом Каримов вақтнинг зиқлигидан Термиздан нарига чиқолмади. Шундай бўлса-да, учрашувларга тумонат одам йиғилди. Уларнинг аксарияти И. Каримовнинг номзоди учун овоз беражагини айтдилар. Зеро, бу аслида Сурхондарёнинг овози эди.

Иккинчи номзод Муҳаммад Солиҳни эса сурхондарёликлар «Бирлик» халқ ҳаракатининг асосчиларидан бири деб биладилар. Яқин-яқингача «Бирлик»нинг Сурхондарёда зуғумга учраганлиги эътиборга олинса, Муҳаммад Солиҳга бўлган муносабат аён бўлиб қолади. Аммо М. Солиҳнинг номзодини кўрсатган «Эрк» демократик партияси вилоятда тобора ҳисоблашиш зарур бўлган кучга айланиб бораётир.

Сайлов арафасида жуда кўп меҳнат жамоаларида бўлиб, кимнинг ким учун овоз беришига қизиқдим. Биласизми, номзодлардан бировини ташвиқ қилсангиз, бизникилар тўғрисини айтиб қўя қолишади: «Кимга овоз беришни ўзимиз биламиз!» Сайловчиларнинг бундай фаоллиги одамни қувонтиради.

Бир сўз билан айтганда Сурхондарёнинг 600 мингдан ортиқ сайловчилари 29 декабрга ана шундай кайфият билан келдилар.

Сайлов куни Денов районидаги 39-Соргул сайлов участкасига бордим. У ерда 800 нафар сайловчи бор экан. Сайлов қутиси ёнига келган биринчи киши Холмўмин Абдурасулов бўлди. Сўраганларга у Ислом Каримов учун овоз берганлигини айтди. Ундан кейин келган сувчи Усмон Жўраев эса Муҳаммад Солиҳ учун овоз берганлигини яшириб ўтирмади.

Ўзбекистон мустақиллиги ҳақидаги масала 25 декабрь куни узил-кесил ҳал бўлганлиги учун иккинчи йўл йўқ эди. Хуллас, Сурхондарёда Президент сайлови ана шундай ўтди. Нима бўлганда ҳам халқ ўз кўнглидаги номзод учун овоз берди: халқ қандай бўлса, унинг Президенти ҳам шундай. Шундай қилиб, халқимизнинг қандайлиги бугун-эрта аён бўлади.

ТОШКЕНТ

КАЛИНИН районидаги 12-сайлов участкасига жойлашган Ойбек номли 14-мактаб биносига яқинлашишимиз биланоқ овоз бериб қайтаётганларнинг ўзаро суҳбатлари эътиборимизни тортди.

— Ишқилиб, энди турмушимиз ўзгарса бўлгани, — дейди уларнинг бири. — Нарх-наво қимматлашиб, кун кечириш тобора қийинлашиб бормоқда.

— Бу кунлар ҳам ўтади, — дейди бошқа бирови. — Мана кўрасиз, кўп ўтмай ишларимиз изга тушиб кетади. Ахир мустақил давлат ўзининг мустақил йўлига ҳам эга бўладику.

Ҳа, эртамизнинг қандай бўлиши бугун ҳеч кимни бефарқ қолдираётгани йўқ. Одамларнинг қалбида келажакка умид ва ишонч бор. Улар республикамиздаги аҳволнинг яхши томонга ўзгариб боришини чин дилдан хоҳлашаяпти.

— Мен Ўзбекистоннинг давлат мустақиллигини ёқлаб овоз бердим, — дейди район монтажлаш бошқармасининг ҳайдовчиси Ҳикматулла Раҳмонов. — Халқимизнинг эртаси, келажагини ўйлаган ҳар бир одам менимча шундай йўл тутади. Беҳисоб бойлик, бебаҳо қадриятларга эга бўлган республикамиз аҳолисининг қашшоқ яшаши адолатдан эмас.

Овоз бериш жойида Улуғ Ватан уруши қатнашчиси Иван Тимофеевич Рыкни учратиб қолдик.

— Турмуш ўртоғим Людмила Ивановна билан фикримиз бир жойдан чиқди, — дейди у. — Ўзбекистон президентлигига Каримовнинг номзодини сайладик. Тақдирим 1953 йилдан буён Ўзбекистон билан боғланган. Кўп раҳбарларни кўрдим. Уларнинг орасида Ислом Абдуғаниевич алоҳида ажралиб туради. Халққа ғамхўр, меҳрибон. У туфайли биз каби уруш кўрган кексаларга чексиз ғамхўрликлар қилинмоқда. Давлат ҳисобидан шахсий мулк қилиб берилган уйларда осойишта турмуш кечираяпмиз.

Отахон Рўзматов геология-қидирув экспедицияси комплексининг биринчи тоифали мутахассиси:

— Бундай кунлар ҳали бўлмаган, — дейди у. — Халқимизнинг кўп йиллик орзу-умидлари ниҳоят амалга ошди. Одамлар эртанги кунга ишонч билан Ўзбекистон Республикаси Президентини сайлагани, республикамизнинг давлат мустақиллигини ёқлаб овоз бергани келдилар. Мен Муҳаммад Солиҳ учун овоз бердим. У ёш бўлишига қарамай, ишчан сиёсатчи, келажакни кўра оладиган файласуф сифатида тилга тушган. Халқимиз, элимиз ташвиши билан яшайди. Унинг дастурини қайта-қайта ўқиб чиқиб, айни кўнглимдаги раҳбар эканига ишондим. Дастур амалга ошса, келажагимиз албатта яхши бўлади.

— Ўзбекистоннинг давлат мустақиллигига қўшилдингизми?

— Ҳа. Мустақиллик кўзимизни очди. Унга ташналигимизни сездик. Истагим: мустақилликни асрайлик, авайлайлик, қадрига етайлик.

Гарчанд, сайловчиларнинг фикрларида хилма-хиллик кўзга ташлансада, уларнинг замирида яширинган бир мақсад, бир орзу одамни тўлқинлантиради. Бу келажак олдидаги масъуллик: бугун хато қилиш мумкин эмас.

ФАРҒОНА

ФАРҒОНАЛИКЛАР ҳам мамлакат ва республикадаги танг вазият, иқтисодий инқирозга қарамай, сайлов, халқ референдумини юксак уюшқоқлик, фуқаролик бурчларини чуқур англаган ҳолда ўтказдилар. Вилоятдаги 679 та сайлов участкасида 1 миллион 148 мингдан ортиқ сайловчи рўйхатга олиниб, яширин овоз бериш бюллетенига киритилган эди. Сайловчилар фаоллигини қуйидаги рақамлар ҳам исботлаб турибди. Соат 10 га қадар 44,6 соат 12 га қадар 74,8 фоиз сайловчилар овоз беришда иштирок этишди. Шунингдек, Ўзбекистон, Сўх, Бувайда районларида тушликка қадар сайловчиларнинг 87—93 фоизи фуқаролик бурчларини адо этдилар.

Тошлоқ районидаги 3-Конизар сайлов участкаси экологик вазият ўта мураккаб мавзеда жойлашган. Фарғона нефтни қайта ишлаш заводи, «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмаси тошлоқликларга ҳам ер остидан, ҳам ер устидан хуруж қилмоқда. Президентликка номзод Ислом Каримов бу ердаги мураккаб вазиятни ҳисобга олиб, жумҳурият Олий Кенгашининг махсус комиссиясини аҳволни ўрганиш учун юборди. Ҳозир ер остидан сизиб келаётган нефть қолдиқларини ушлаб қоладиган ҳимоя системаси бунёд этилди. Шу мавзедаги қатор иқтисодий, ижтимоий муаммоларни ҳал этишни мазкур корхоналар ўз зиммасига олмоқда. Шунинг учун ҳам участкадаги кўплаб сайловчилар Ислом Каримовга овоз беришга аҳд қилганликлари табиийдир.

Мазкур участкадаги 2349 сайловчи тушликкача деярли овоз бериб бўлди. Сайлов қутиси олдига биринчи бўлиб меҳнат фахрийси Соттихон опа Сиддиқова ҳамда ишчи Тожибой Холматовлар келишди. Бунда ҳам ўзига хос рамзийлик бор. Соттихон опа 30-йилларда донг таратган пахтакорлардан, Тожибой ака эса Марғилон ипак комбинатининг илғор ишчиларидан бири. Участка ҳисобидаги сайловчилардан 27 фуқаро биринчи марта муҳим сиёсий тадбирда иштирок этишди. Рустам Ҳасанов, Умида Маҳмудова, Гулчеҳра Нишонова, Раънохон Султоновалар биринчи овозларини мустақил жумҳуриятимизнинг умумхалқ сайлайдиган биринчи Президентига бераётганликларидан бахтиёр эканликларини изҳор этишди.

Жумҳурият Президенти сайлови ва умумхалқ референдумида 98 фоиз фарғоналиклар иштирок этдилар. Уларнинг аксарий қисми мустақил, озод Ўзбекистон учун овоз бердилар.

ХОРАЗМ

УРГАНЧ шаҳридаги 30-Ленинград сайлов мавзейида турли ижтимоий-сиёсий қатламга мансуб кишилар истиқомат қилади. Улар 30 дан зиёд миллат ва элатларнинг вакиллари. Бировлар давлат қурган, бошқалари ўзлари бунёд этган шахсий уйларда яшайдилар.

Якшанба тонги анча салқин бўлишига қарамасдан овоз бериш манзили жойлашган қурилиш коллежи ўқув биноси одамлар билан гавжум. Сайлов қутилари олдида фирқа ва меҳнат фахрийси Болта Давлатов, олим-мураббий Отаназар Мадраҳимов, ишчи Макаровлар оиласи аъзоларининг фикрлари билан қизиқдик. Мустақиллик байроғи остида олға интилаётган республикамиз ҳукумати, Президент И. А. Каримовнинг сиёсати — иқтисодиёт ва ижтимоият соҳасидаги фаолияти юқори баҳо олди.

— Президентликка бир неча номзод кўрсатилиши хурсанд бўларли воқеа, — дейди ҳозиргина фуқаролик бурчини адо этган муаллим Фахриддин Каримов. — Мен Муҳаммад Солиҳ учун овоз бердим. У ниҳоятда кучли шахс, Ўзбекистонни инқироз ботқоғидан олиб чиқишга қодир арбоб.

Мана эртанги соат 10. Овоз беришнинг дастлабки уч соати ўтди. Умумхалқ Президент сайловини ўтказиш бўйича шаҳар штабидан олинган маълумотларга қараганда 63 минг фуқародан 35 мингга яқини сайлов участкаларига ташриф буюрган. «Эрк» ва Халқ демократик партияси, «Бирлик» халқ ҳаракати вакиллари сайлов участкаларида овоз беришнинг боришини кузатиб туришибди. Овоз беришда уюшқоқлик ва ҳамжиҳатлик вазияти ҳукмрон.

Сайлов давом этаётган кезларда вилоят, районлардаги айрим сайлов мавзелари билан телефон орқали боғландик, Шовот районидаги 15-Дўстлик сайлов мавзеси комиссияси раиси Қосимжон Жуманиёзовнинг хабар беришича, соат 14 гача овоз беришга таклиф этилган сайловчиларнинг аксарияти фуқаролик бурчини ўтабди. Шу райондаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги ҳудудида жойлашган 26-Охунбобоев сайлов мавзесида овоз бериш юксак вазиятда ўтган. Бу йилги сурункали табиий офатлардан энг кўп зиён кўрган ана шу хўжалик деҳқонларининг жумҳуриятимиз томонидан кўрсатилган моддий ва маънавий ёрдами туфайли қадди тикланиб қолди. Мавзе сайлов комиссияси раиси Мадамин Шермат ўғлининг таъкидлашича, овоз бериш уюшқоқлик билан ўтишида ана шу тадбир ҳам муҳим аҳамият касб этган.

ҚАШҚАДАРЁ

НИШОН ва Толимаржон шаҳарлари оралиғида Толимаржон электростанцияси бунёд этилмоқда. Бу нурхонада келгусида ҳар бири 800 минг киловатт соат электр қуввати ҳосил қилиб берадиган тўртта блок ишлайди. Ундан нарироқда нурчилар шаҳарчаси қад ростлаяпти. Бу ерда 100 мингдан ортиқ турар жой биноси, мактаб, поликлиника, болалар боғчаси, магазин ва бошқа ижтимоий иншоотлар қуриб битказилди. Қурувчилар яхши ният билан бўлажак шаҳарчани Нуристон деб атадилар. Ҳозирги пайтда Нуристонда 5 мингдан зиёд аҳоли истиқомат қилаяпти.

Шаҳарчада тикланган мактаб биносида 20-Нуристон сайлов участкаси жойлашган. Сайлов куни бу ерга одамлар кўтаринки кайфиятда келдилар.

— Ишонамизки, республикамизнинг биз сайлаган Президенти энг аввало ҳозирги иқтисодий тангликни ўнглашга ҳаракат қилади, — дейди Толимаржон ГРЭСи қурилиш бригадасининг бошлиғи Людмила Прохорова. — Халқ манфаати йўлида ғайрат ва сабот билан ишлайди. Мана, нурхона қурилишида элликка яқин миллат ва элат вакиллари иштирок этишмоқда. Ўйлайманки, жумҳуриятимизнинг мустақиллиги ана шу халқларнинг ҳам манфаатларига мос тушади. Чунки президентликка номзод Ислом Абдуғаниевич Каримов турли миллатлар дўстлигини мустаҳкамлаш йўлида фаоллик кўрсатаяпди, тинч ва осойишта ҳаётимизнинг таъминланишига замин яратаяпти.

— Сайлов ва референдум ўтадиган кун арафасида обҳаво ёмонлашиб, ёғингарчилик бўлиб ўтди, — дейди Қамаши район кенгашининг раиси Рашид Бозоров. — Ҳаво совуди, тоғли қишлоқларга қалин қор тушди. Бу сайлов натижаларига салбий таъсир этмасмикан деган фикрга борган эдик. Сайлов участкалари фаолларининг қўмаги билан ҳар қандай шароитда ҳам сайловчиларнинг овоз беришда қатнашиши таъминланди.

УШБУ МАТЕРИАЛЛАРНИ «ХАЛҚ СЎЗИ» РЎЗНОМАСИНИНГ МУХБИРЛАРИ ТАЙЁРЛАШДИ.

ҲУМО ҚУШИ ТАРК ЭТМАСИН ЮРТИМИЗНИ!

ДУНЁ БИЗНИ ТАН ОЛГАНИ — ЯРИМ БАХТ, У БУТУН БЎЛИШИ УЧУН ЖАҲОН ЎЗБЕККА ТАН БЕРИШИГА ЭРИШАЙЛИК

ЭЪТИБОР қилган бўлсангиз, Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов деярли ҳар бир маърузасида «бизнинг энг катта бойлигимиз — меҳнаткаш халқимиздир», деган сўзни такрорлайди. Бунинг боиси бор, албатта.

Ўзбекнинг кетмону замбил билан қирқ беш кунда бунёд этган Катта Фарғона канали ҳозирги қудратли техника воситалари ёрдамида, айтайлик, Саратовда бунёд этиладиган бўлса, неча йилга чўзилиши ёлғиз худога аён. Қолаверса, қурилиш бошланиши ҳам номаълум. Чунки у ерда ҳеч ким ҳашарга чиқиб, текинга, беминнат ишламайди.

100 кг пахта териш учун ерга камида 50000 марта эгиладиган толмас гавда яна қаерда бор? 45 даража иссиққа катта «пўлат отлар» дош беролмайди, пишқириб, кўкимтир тутун чиқариб, ҳарсиллаб қолади. Аммо ўзбекнинг чевари гармселга, қору ёмғир, дўлу жалага бардошли, у ишлаётганда борлиқни ҳам, ўзини ҳам унутади.

Бекор тургунча бекор ишла, дегувчи шундай меҳнатсевар халққа «текинтомоқ», «боқиманда» деган таъналар қилинди. Бутун мамлакатни кийинтириб, едириб-ичириб турган ўзбек ўғри-муттаҳам номини олди. Бир ўзбек деҳқоннинг меҳнати ва елкасидаги ғаму ташвиши, туҳмату маломат юкини фил ҳам кўтара олмас. Бу ҳам етмаганидек, шўрлик халқ бўйи-энига ўсмасин дея, уни вақти-вақти билан чеканка қилиб туришди. 30-йилларда Ежову Бериялар, 80-йилларда Гдляну Ивановлар ўзбекнинг ақли расоларини, доною фозилларини танлаб-танлаб қатағон қилдилар. Ўз уйинг — ўлан тўшагинг бўлгани билан ота-онанг ўгай бўлса қийин экан. Пешона терингу кўз ёшинг билан етиштирилган ноз-неъматлар уюлган дастурхонга қўл чўзишдан маҳрумсан. Кутишинг керак, катта оғаларинг катта қошиқлари билан ишга киришишади. Улардан қолгани ҳам бўлаверади сенга, агар қолса, албатта. Нима қиласан, «дод» дейсанми, овозингни ким ҳам эшитарди — осмон йироқ, ер қаттиқ. Шу боисдандир, хўрлигу зўрлик, зулму адолатсизликдан эзилган менинг деҳқон бобом лабларини қонатгудек тишлаганча, аламини ишдан олар, тирноқлари билан жўяк очиб, кўз ёшлари билан суғорарди. Сабрнинг олтин косаси неча бор лиммо-лим тўлганига қарамай, у яна чидарди, бутун куч-қувватини кетмонга бериб, ёлғиз она-замин билан сирдошу ҳасратдош эди. Не қилсин, кўнгли пахтасидек оқ бобом ҳатто энг ашаддий душманига ҳам ёмонликни раво кўрмаса, бировга тош отишдан кўра қўлларини кесиб ташлашни афзал билса.

Ёмоннинг жазосини худонинг ўзи берсин, омин оллоҳу акбар!

Бобогинамнинг кўкка чўзилган қалтироқ қўллари, титроқ нидолари яратганнинг дийдасини эритди шекилли, юртимизда истиқлол еллари эсиб, зулму қабоҳатнинг қора булутлари узлатга чекинди. Қамарий 1412 йил сафар ойининг 20 санаси (1991 йил 1 сентябрь) элимиз узра озодлик ялови ҳилпираган муқаддас кун сифатида авлодларимиз қалбида абадий муҳрланажак.

Озодлик! Ҳурлик! Истиқлол!

Салкам бир ярим аср қуллик асоратида яшаган халқ учун бундан ортиқ бахту саодат, шоду хуррамлик бўлмас. Бундай рўшноликка собиқ СССР империясининг бошқа халқлари ҳам эришдилар. Марказ зулму истибдодидан қутилган миллатлар энди ўз тақдирларини ўзлари белгилашмоқда.

Яқинда истиқлол йўлидаги курашнинг олдинги сафларида бўлган рус биродарларимизни зиёрат қилиш учун Москвага боргандим. Уларнинг сиёсий онги юксаклигига, адолатпарварлиги ва ҳақгўйлигига ҳамиша тан бераман. Аммо бир нарсадан қаттиқ ранжидим, номус қилдим. Ҳар ҳолда етмиш тўрт йил СССР дея аталмиш бир оилада яшаб, бир қозондан тамадди қилдик, бошимизга ёққан қорни бирга курадик, келган балони бирга даф қилдик. Мустақил давлатларда яшаётганимиз билан ҳали ҳам биримизнинг бошимизга ташвиш тушса, иккинчимиз бефарқ туролмаймиз. Горбачеву Ельцин, Собчаку Поповлар хорижий давлатларга бориб озиқ-овқату кийим-кечакдан кўмак беришларини сўраб юрганларидан хабарим бор эди. Очиғи, уларнинг бу ишини дуру гавҳар тўла сандиқ устида ўтириб тиламчилик қилишга йўйиб, хафа бўлдим. Тузумлару, байроқлару раҳбарларни алмаштираверган билан қорин тўймаслиги, бунинг учун фақат ишлаш лозимлигидан наҳот улар бехабар бўлсалар, деб ўйладим. Ахир тупроғига таёқ суқса кўкарадиган, бир вақтлар бутун Европани боққан Русия халқи наҳотки оч қолиб, кечагина энг ашаддий душманлари ҳисобланган давлатларга бош эгиб борса! Тиз чўкиб яшагандан кўра тик туриб ўлишни афзал билган азамат халқ ҳам шундай қиладими? Рус деҳқонининг умри бизники сингари далада ўтмайди. У картошкани кўкламда экса — бўлди, кузда йиғиштириб олаверади. Газеталарда ёзишларича, қанчадан қанча картошка қор тагида қолиб кетибди. Шаҳарликлар ҳам ёрдамга чиқишмабди. Ўз ҳосилини нобуд қилиб, чет элдан ёрдам кутаётган биродарларимдан ҳафа бўлмайманми, ахир! Ҳосил битмаяпти, деган гаплар ғирт ёлғон. Буни шартнома асосида Рус ўлкаларига бориб тенг шерикликка картошка етиштириб келаётган менинг юртдошларим исботлашаяпти.

Энг алам қиладиган жойи — хорижий давлатлар юборган озиқ-овқату кийим-кечак, дори-дармонларни ўзлари қўриқлаб, ўзлари улашиб беришга аҳд қилишибди. Йўқса, буюмлари болалар уйлари, шифохоналарга етмай, йўлда талон-торож қилинаётган экан.

Астағфирулло! Шу даражага етдингми, менга маданият келтирган, ҳалолу покликдан, меҳнату маърифатдан дарс берган азиз оғажонларим! Кўзларимга, қулоқларимга ишонмайман!

Ғойибдан садо келгандай бўлади: ...бировга қилма туҳмат...

Минг шукрки, юртимиз бировдан ёрдам сўрамаяпти, сўрамайди ҳам. Хайри садақа сўрайдиган халқ эмасмиз биз. Ўтирган ўрнимизни сотиб олишга ўрганганмиз. Ота-боболаримиздан қолган удум: ҳаётнинг мазмунини меҳнатда, деб биламиз.

Куни кеча Деҳқон бобони учратдим. Шодлигимни яширолмай уни истиқлол билан, Грузия, Озарбайжон, Туркия ва бошқа давлатлар бизни тан олаётганликлари билан табрикладим. Бироқ бобомнинг серажин юзлари, нурсиз кўзларида қувонч ифодасини сезмай ҳайратга тушдим. У киши нимадандир безовта эдилар.

— Болагинам, сенларни эмин-эркин юрганларингни кўрсатганига шукр, — дедилар нуроний падаримиз диллари, овозлари титраб, — Аммо менинг бир хавотирим бор. Бошимга не балолар, маломату бўҳтонлар ёғилган бўлса, ҳаммаси оиламнинг парокандалиги, фарзандларимнинг ноаҳилу нокаслиги боисидандир. Агар сизлар бойлигу зеб-зийнат, мансабу унвон, ёғлиқ луқмаю иссиқ ўрин каби ўткинчи нарсаларни дея бир-бирингизга бўриқараш қилмасдан, ўзаро борингизни ошириб, йўғингизни яшириб аҳилу иноқ яшаганларингизда, ҳар қандай ғаним орангизга нифоқ сололмасди, мен ҳам бунчалик кўп ғаму ташвишлар чекмасдим.

Озодлик — бу Ҳумо қушдир.

Бахт қуши эса иттифоқда, бирликда, ҳамжиҳатликда яшаётган бахтиёр одамларгагина ҳамроҳ бўлади. Аҳиллик йўқ жойни Ҳумо буткул тарк этажак.

Болаларим! Мамлакатимизни бошқалар тан олаётганига суюнманг, бу — ярим шодлик, қачонки дунё аҳли сизга мана Ўзбек халқи, дея тан берганида, ҳавасу ҳурмат қилганида суюнинг, энг катта бахт — ана шу.

Бобомнинг ўгитларини тинглар эканман, кечагина кимнингдир дилини ранжитганимдан, ҳамроҳимнинг ғийбатига беихтиёр (ўзбекчилик қурсин!) қўшилганимдан, биродаримни ноҳақ айблашаётганига бефарқ бўлганимдан, умуман ўзимдаги барча худбинлик кўринишларидан уялиб кетдим. Ва, 1992 йилга ана шу нуқсонлардан холи бўлиб, фақат эзгу ниятлар билан киришга қарор қилдим.

Сизчи азиз қондош-у қариндошим?!

Абдукарим РАҲИМБЕРДИЕВ.

• БИЗНИНГ МУСОҲАБА

КЕЛАЖАККА ПОЙДЕВОР

МАЪЛУМКИ, республика Олий Кенгашининг раёсати Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови ва республиканинг давлат мустақиллиги тўғрисидаги референдум қандай ўтаётганлигини кузатиш учун хорижий давлатлардан ва ҳамдўстлик мамлакатларидан кузатувчиларни таклиф этган эди. Уларнинг орасида Россия Федерацияси Олий Кенгаши Фан ва маориф қўмитаси раисининг муовини, раёсат граждандлик масалалари комиссиясининг аъзоси Абдулах Казбулатович МИКИТАЕВ ҳам бор. Мухбиримиз меҳмон билан учрашиб, сафар таассуротлари ҳақида суҳбатлашди.

— Абдулах Казбулатович, аввало республикамизга ташрифингиздан мамнунмисиз!

— Албатта. Ўзбекистон халқи ҳаётида унутилмас тарихий воқеалар рўй берди. Энг аввало республика ўзининг давлат мустақиллигига эришди. Марказга қарамликдан ҳоли бўлди. Кўп йиллик орзу-умидларнинг рўёбга чиқаётгани одамни фақат қувонтиради. Энди республикада Президент сайлови ва референдум ўтказилмоқда. Яъни етакчини халқнинг ўзи танламоқда. Ўзининг истиқлол йўлини ўзи белгилаяпти. Бу — Ўзбекистонда ҳуқуқий давлат барпо этиш сари дадил қадамлар қўйилаётганидан ёрқин далолатдир.

— Бу жараён энг аввало Россияда босиб ўтилди. Президент сайловида тўпланган тажрибалар халқнинг нақадар буюк кучга эга эканлигини кўрсатди. Ўша даврлар билан таққослаганда биздаги вазиятга қандай баҳо берасиз!

— Ҳамма ерда президентликка номзодларга бир хил муносабатда бўлинаётгани, уларнинг тенг тарғиб қилинаётгани кўриниб турибди. Яъни халқингиз иккала номзодга ҳам бир хил ҳурмат, меҳру муҳаббат билан қарамоқда. Ўзимиздаги сайловни яхши эслайман: номзодларни тарғиб қилувчи варақалар деворлардан олиб, йиртиб ташланган пайтлари ҳам бўлган эди. Бу ерда эса ҳамма ишлар меъёрида бормоқда. Икки номзоддан бирини камситиш ёки четга суриб қўйиш ҳоллари учрамаяпти. Қонун бузишларга йўл қўйилмаяпти. Буни халқнинг итоаткорлигига йўювчилар хато қилишади.

— Ташрифингиз муносабати билан қаерларда бўлдингиз!

— Янгийўл шаҳрида.

— У ерга боришни ҳойнаҳой кузатувчилар таклиф этишгандир.

— Йўқ, ўзим танладим. Менга шаҳарга яқинроқ бир нечта районнинг рўйхатини беришди. Уларнинг орасидан шу шаҳардаги сайлов участкаларини бориб кўришни лозим топдим. Янгийўлдаги тиббиёт билим юртида ва мактабларнинг бирида бўлдик. Сайловчилар билан қизғин суҳбатлашдик. Сайлов участкаларининг сайловга ҳозирлигини кўрдик. Рости, шаҳарда сайловга пухта ҳозирлик кўрилибди. Рўйхатлар чиқарилган, овоз бериш жойлари ҳозирлаб қўйилган, умуман бу ердан сайловнинг ўтишига боғлиқ барча саволларга тегишли жавоб топиш мумкин.

— Сайловчиларни кўпроқ нималар қизиқтирмоқда!

— Ҳамдўстликдаги давлатларнинг эртанги куни қандай бўлиши. Мен бу борада ўз фикрларимни айтдим. Ҳаётимизнинг яхши томонга албатта ўзгаришини сайловчиларга тушунтирдим. Энди ҳокимият марказдан эмас, ҳар бир республиканинг ўзидан бошқарилади. Бирон-бир муҳим ҳужжат учун ўн бир республика раҳбарининг имзоси ҳам шарт эмас. Ўзбекистон қайси республика билан алоқа қилмоқчи бўлса у билан келишиб бемалол иш кўраверади.

— Яна қаерларда бўласиз!

— Самарқандда. Ўзбекистонга бешинчи бор келишим. Хизматим тақозоси билан бу ерда ўтказилган халқаро анжуман ва конференцияларда қатнашганман. Дўстлар орттирганман, ҳамкасбларим бор. Самарқандда бўлишни кўп йиллардан буён орзу қилиб юрардим. Сайлов баҳонасида ниятимга етадиган бўлдим.

— Олган дастлабки таассуротларингиз ҳақида қисқача тўхталиб ўтсангиз!

— Халқингиздаги очиқ кўнгиллилик, меҳмондўстликни алоҳида қадрлайман. Ўзбекистонликлар ишлашмоқда, давлат режаларини бажаришаяпти. Демакки, ўз келажагига халқнинг ўзи пойдевор қўймоқда. Ваҳоланки, республикадаги тангликни фақат шу йўл билангина енгиб ўтиш мумкин. Уларга бу йўлда куч-ғайрат тилайман.

— Раҳмат.

Суҳбатдош:
Рустамжон АҲМАДАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Биз юрган йўллар

Янги йил остонасидаги ўйлар

...ллик еттинчи йилнинг эрта баҳорида кончилар тўғрисида бирон нарса ёзиш ниятида Оҳангарон кўмир конининг икки юз метр чуқурликдаги шахтасига тушдим. Коннинг икки бўйра энича келадиган жойида ориқлаб, жунлари тўкилиб кетган бир отни кўриб қолдим. От бошини кўтармас, олдига ташлаб қўйилган хашакни ҳафсаласизлик билан чайнарди. Бу от конга қандай келиб қолганини ҳамроҳимдан сўрадим.

— Қирқ биринчи йили йигитлар фронтга сафарбар қилинганда, эгаси гўштга топширмагани учун давлат томонидан мажбуран мусодара этилган йигирма чоқли от шунда ишлашга жўнатилган эди. Улар ер остидаги темир изларда кўмир ортилган вагончаларни тортардилар. Ўн тўққизтаси ўлиб кетди, битта шу бечора тирик қолди.

— Ҳозир вагончаларни электр қуввати тортади-ку, отни энди юқорига — ёруғликка чиқазса бўлмайдими?

— Мумкин эмас, — деди ҳамроҳим — кон муҳандиси. — Ўн олти йил коннинг бузуқ ҳавосидан нафас олиб, ўпкаси тамом бўлган. Юқорига чиқиши билан ўлади. Ундан ташқари хира электр нурида шунча йил яшаб, кўз қорачиғи кенгайиб кетган. Кучли ёруққа дош беролмай кўр бўлиб қолади.

Одан анча йиллар ўтиб ўша муҳандисни учратиб қолдим. Ундан от тақдирини сўрадим.

— Ўлди, — деди у. — Сиз келиб кетганингиздан бирон йил ўтиб қийналмай, осонгина жон берди. Коннинг ичига, кўмир қатламлари орасига кўмдик.

Ўттиз тўрт йилдирки, ўша от кўзим олдидан кетмайди. Нега бунақа бўлаяпти? Унча-унчага кўнгли юмшайдиганлардан эмасдим-ку!

Ўйлаб кўрсам, ўша отда менинг ҳам кичкина бир таржимаи ҳолим бор экан. Тириклигида ер тагида яшашга маҳкум қилинган, тоза ҳаводан, яшил яйловлардан, шарқироқ сойлардан юлиб олинган от тақдири мени мунча ўйлатади?

Қамоқхонанинг ер тагидаги камераларида кечган, офтобдан, тоза ҳаводан маҳрум бўлган кунларимни шу тақдирдош от ёдимга солиб қўйганини билмай қолган эканман.

Қозоғистоннинг «Бадбахт дала» деб аталмиш қуш учса қаноти, одам юрса оёғи куядиган жойидаги Жезқозғон мис конларида кечган йилларим, шу конларда ёруғликка зор бўлиб оламдан ўтган «халқ душман»лари кўз олдимдан бир-бир ўтавердилар...

Яшаган йилларимга, йўлларимга қарайман. Бу ёлғон дунёнинг ёлғон давлатида умримизни нақадар нурсиз, файзсиз, ҳадикли ўтказганимизни, кўнгиллар бўм-бўш бўлиб қолганини ўйлаб изтиробга тушаман.

Давримизнинг ақли ва виждони бўлган партия бизни ўтдан олиб сувга, сувдан олиб ўтга солганда ҳам биз мағрур туриб, «Кўринг, ҳавас қилинг, мен Совет Иттифоқининг фуқаросиман!» дея ҳайқира олган, динни афюн, деганда чапак чалган, иноньихтиёри ўзида бўлмаган безабон манқуртга айланиб қолганимиз рост-ку!

Бизнинг коммунист сифатида фаолиятимиз нечта масжид бузганимиз билан баҳоланарди.

Бухоройи шарифнинг салкам минг йил умр кўриб, бирон ғишти кўчмаган Минорайи калонини тўпга тутиб, кунгирасини учириб юборган коммунист Фрунзе эмасмиди?

Тарих унинг ёвузлигини кечирармикин? Кечирмас. Бу ярадор минора яна минг йиллар яшаб, йигирманчи асрда коммунист деган шафқатсиз бир тоифа бўлганини алам билан сўзлаб бериш учун яшайди.

Ўттиз тўртинчи йилда районма район, қишлоқма қишлоқ юриб, колхоз раисларини отиб ўлдирган коммунист Куйбишев эмасмиди?

Бойсун тоғларида, Сурхон чўлларида тинчгина яшаётган кишиларни от билан қувиб, қиличдан ўтказган коммунист Будённий эмасмиди?

Оталаримизни отган, ака-ука, ёр-биродарларимизни қамоқхонанинг тор кавакларига хумчага бостирилган гўштдек тиқиб, миллионлаб жигарбандаларимизни Сибир ўрмонларида азоб чекишга мажбур қилган коммунист Дзержинский ва унинг шафқат билмас шогирдлари эмасмиди?

Партия билан партиясизлар блоки деб жар солган ва ниҳоят партиясизлани одам ўрнида кўрмаган не-не олимларга саводсиз, маданиятсиз, оми, аммо коммунист бўлгани учун раҳбар қилиб қўйилганлар ГПУнинг одамлари эмасмиди? ЧК, ГПУ, МГБ, КГБларга ўз виждонини кўшиб одам сотганлар раҳбарлик лавозимларига кўтарилардилар.

Одамлар бу ёлғон, зўравон, субутсиз тузумда ё тўтига, ё онгу шуурини йўқотган манқурт сифат бандаларга айланардилар.

Юрт назидида ёлғончилик қилишдан, бебурд бўлишдан, кўз бўяшдан уялмадик.

Қирқ бешинчи йилнинг кузи эди. Буюк Британия парламенти делегацияси Тошкентга келадиган бўлди. Бу маъракага шошилинч тайёргарлик кўра бошладик.

Олий Кенгаш президиумининг раиси Абдували Мўминов деган ёзишни ҳам, қишни ҳам билмайдиган бир одам эди. Бу ҳам етмагандек нос чекарди. Шу алпозда парламент аъзоларига уни рўпара қилиш бўлмасди.

Маориф вазири — ўта маданиятли Абдулла Муродхўжаевни унинг креслосига ўтказиб, уч кунгина «отинг Абдували, фамилиянг Мўминов бўлсин» деб илтимос қилишди.

Мўминовни эса уйига киритиб, кўчага чиқиб кетмаслиги учун эшигига қоровул қўйишди. Шаҳар милиционерларига оқ қўлқоп кийдиришди. (Шу қўлқопларни кейин қайтариб олиб бўлмади, чунки милиционерларнинг кўпчилиги нос чекканидан қўлқопнинг кафти кўм-кўк бўлиб кетганди).

Туғуруқхоналарда дунёга келган чақалоқлар кўз очиб девордаги Сталин суратини кўрардилар. Бу сурват уларга умр бўйи «маёқ» бўлиб хизмат қиларди. У болалар боғчасига борганда ҳам, мактабда ўқиганда ҳам, институтни битирганда ҳам, ЗАГСга борганда ҳам шу суратни кўрарди.

Ўғил-қизларимизни Энгелсахон, Мэлс, Сталина, Нинель (тескари ўқиса Ленин чиқади) деган номлар билан атадик.

Отаси халқ душмани бўлиб қамалиб кетган болаларга «Бахтли болалигимиз учун улуғ Сталинга раҳмат!» деб декламациялар ўқитдик.

Ўз отасини ГПУга ушлаб берган Павлик Морозов ҳайкали пойига гулдасталар қўйдик. Ана шундан кейин, ҳали эсини танимаган гўдаклар уйга меҳмон келса дераза орқасига яшириниб, катталарнинг гапларига қулоқ соладиган, ўз уйларида халқ душманини қидирадиган бўлдилар.

Ўзбекнинг довруғини оламга ёядиган Қодирийни, Чўлпонни, Фитратни орамиздан юлиб кетганларида адабиётимиз файзсиз бўлиб ҳувиллаб қолганди.

Шеъриятга чақмоқдек ёниб кирган, эртанги куннинг буюк шоири бўладиган Усмон Носирни қамоққа олиб кетганларида пинҳона қон-қон йиғлаганмиз.

Йигирманчи йилларда туркман, қозоқ, озарбайжон, қирғиз, татар китобларини бемалол ўқирдиқ. Татар ёзувчиси Олимжон Иброҳимовнинг «Қозоқ қизи», «Теран томирлар» романларини, Мухтор Авезов қиссаларини, турк ёзувчиси Холида Адиб қиссаларини, Нозим Ҳикмат шеърларини лотин алифбосида бемалол ўқирдик. У пайтларда таржиманинг асло ҳожати йўқ эди.

Туркий тилда сўзлашадиган халқлар бирлашиб кетмасин деб бирини биридан жудо қилиш зарур бўлди шекилли, лотин алифбосидан рус алифбосига ўтказишди. Ана шундан бери бир-биримизнинг китобларимизни ўқиёлмайдиган бўлиб қолдик.

Байроқлар, шиорлар қизил бахмалдан бўларди. Ҳар гал янги алфавитга ўтганимизда байроқларимиз, шиор ёзилган бахмал матоларимиз бекор қилинарди. Идора раҳбарлари шу бахмалларни қишлоқдагиларга сотардилар. Қизил бахмалга ўч қишлоқлилар бу бахмаллардан шим, камзул тиктирардилар. Уларнинг елкаларида «Яшасин», бўлса, қоринларига «Бирлашингиз» деган ёзувлар тўғри келиб қоларди.

Тошкентда дурадгорлар союзи, маҳсидўзлар союзи, аравакашлар союзи ва яна аллақандай союзлар бўларди. Кўнчилар союзи «Қизил тирноқ» деб аталарди. Ўша пайтларда бўлар-бўлмас мажлисларда ҳам қарор қабул қилинарди. Дзержинский вафотига бағишланган митингда «Қизил тирноқ»лилар «...Ўртоқ Дзержинскийнинг ўлими қаноатланарли, деб топилсин» деган қарор қабул қилган эдилар.

Ўзимиз не аҳволдамизу, ҳа, деб капиталистларни масхара қилардик. Ўша пайтдаги ашулалардан бир тўртлиги эсимда қолган:

Чемберлин, Муссолини
Билмас ўнгу сўлини.
Хўп «яхшилаб» тузиблар
Фашистлар усулини.

Урушдан кейин Тошкент атрофидаги баъзи колхозларда махсус шинам ҳовли бўларди. Унинг хоналари ниҳоятда безатилган, сервантларда чинни идишлар, полида, деворида ипак гиламлар, оғилхонасида бир сигир, икки-учта қўй, далонида «Москвич» машинаси. Бу уйга ҳеч ким кирмасди. Чет элдан делегация ташриф буюрганда биронта колхозчи оиласини бир кунга кўчириб келардилар.

Кўп ғирромликлар бўлди. Колхозчининг нонини туя қилиш бизга ҳеч гап бўлмай қолди.

Колхоз — умумий хўжалик. Унинг даромади ҳам, банкдаги пули ҳам йигирма-ўттиз йил давомида йиғилган мол-мулки, чорваси, иморатлари колхозчининг пулидан бино бўлган. Ана шундай колхозлардан бир нечтасини бирлаштириб совхозга айлантирдик. Банкдаги миллион-миллион сўмлаб пуллар ҳам совхоз кассасига кириб кетди. Ўртача колхознинг жами мулкини, пулини ҳисоблаганда сал кам йигирма миллион сўм бўлади. Совхозга айлантирдингми, марҳамат қилиб пулини тўлаб қўй. Қўйдек ёввош, итоаткор колхозчи икки қўлини бурнига тиққанча қолаверади.

Қайси мард чиқиб, бу нотўғри-ку, талончиликку, деб айтади? Шундай дейдиган тил-забон кимда бор?

Бектош Раҳимов Андижон область партия комитетининг биринчи котиби бўлиб ишлаган пайтларида жуда катта обрў орттирди. Халқ уни севиб қолди. Бошқа ишга ўтганда область аҳолиси уни кўзда ёш билан кузатиб қолганди.

Чиндан ҳам Бектош Раҳимов областда жуда яхши ишлар қилди. Пахта ҳам яхши бўлди. Район марказлари, қишлоқлар ободлашди.

Бектош Раҳимов «пахта иши» билан қамалганда избосканлик бир чолнинг гапини эшитгандим: «Бу ҳукуматга, бу партияга хизмат қилган одам хор бўлади» деган эди.

Ушанда бу гапни эшитиб, қочарга жой тополмай қолгандим. Ахир бир марта сут ичиб оғзи куйган, қатиқни ҳам пуфлаб ичадиган бўлиб қолганлардан эдим. Мана энди маълум бўлдики, қари билганни пари билмас экандек, чолнинг сўзлари тўғри чиқди.

Агар Хрушчев Сталиннинг шахсига сиғинишни фош қилмаганда, билмадим, ҳалигача қоқда ўтирармидик. Хрушчев миллион-миллион жабрдийдаларни қамоқдан озод қилди. Бошқа ишларнику билмайман, аммо унинг бу жасоратини халқ ҳеч қачон унутмайди.

Ана шундан кейин бир неча йил қорнимиз тўйиб, устимиз бут бўлди. Дорилдомон кунларни кўрдик. Афсус, бу кунлар узоққа чўзилмади. Яна чалақурсоқ бўлиб қолдик. У йиллар орден йили эди. Хрушчев тўрт марта, Черненко уч марта Олтин Юлдуз тақди. Брежнев бу соҳада рекорд қўйиб чемпион бўлди. У йигирма бир марта Олтин Юлдуз олди. (Шулардан ўн олтиси социалистик давлатларники). Юздан ортиқ орден ва медаллар эгаси бўлди. Орденлар сиғмаганидан рассомлар уни чап кўкрагини кенгроқ қилиб чизадиган бўлдилар. Унинг орденга ўчлиги тўғрисида қанчалаб латифалар тўқилди.

Эмиш Брежнев ўрмонга овга чиқиб йўқолиб қолганмиш. Унинг қайга ғойиб бўлганини ҳеч ким билмасмиш. Охири ҳайвонларни ҳам сўроқ қилишибди. Шунда Тулки, Брежневни ким еганини мен биламан, уни Бўри еган, дебди. Бу даъвоингни нима билан исбот қиласан, деб сўрашибди. Шунда тулки дебди: Икки кундан бери бўри юрганда қорнида нималардир жаранглаяпти. Ишонмасанглар, тутиб олиб силкитинглар, ичи тўла орден.

Ойбекдек буюк санъаткор, «Навоий», «Қутлуғ қон» романлари билан халқ меҳрини қозонган адибга, бола-чақалик, неваралик бўлган бир пайтда хотининг туркистонлик бойнинг қизи, ундан ажралсан, деб талаб қўйган Ёзувчилар союзининг партия ташкилоти ва унинг секретари Мильчаков эмасмиди? Бериянинг мана шу итялоғига қарата Абдулла Қаҳҳор пленум минбаридан туриб, сен ўзбек адабиётининг жаллодисан, деган сўзни айтиши учун унга жуда катта жасорат керак эди. Бу гапни юрак ютган Абдулла Қаҳҳор айта олди ва шу билан Мильчаковнинг Ўзбекистондан насибасини қирқди.

Ўзбекистон Ёзувчилар союзининг партия ташкилоти шахсга сиғиниш йиллари давлат хавфсизлиги органларининг энг ишончли филиалига айланган эди. Шайхзода, Шуҳрат, Шукрулло ва мен қамоққа олинганимизда орқада чапак чалиб турган шу партия ташкилоти эди.

У кунлар ўтди-кетди, деб баъзан ўзимизга таскин берамиз. Бироқ бу таъқиблару хўрликлар шахсга сиғиниш фош қилингандан кейин ҳам давом этганлигини афсус билан эслаймиз.

Мақсуд Шайхзода. У озарбайжон эди. Бутун умрини ўзбек адабиётига, ёш ёзувчиларни тарбиялашга бағишлади. Ўн йиллаб Низомий номидаги педагогика институтида домлалик қилди. Буюк Навоий асарларини таҳлил этишда жонбозлик кўрсатди. Минг-минглаб шогирдлари унинг номини ажиб бир ҳурмат билан тилга оладилар.

Қамоқдан озод қилингандан кейин ҳам унинг косасини оқартиришмади. Эллик тўққизинчи йили эрта баҳор палласида Москвада бўлиб ўтган Ўзбек адабиёти ва санъати ўн кунлиги муносабати билан шу маъракада қатнашган бир неча ёзувчилар Фарғона водийсига ижодий ҳисоб беришга бордик. Ўша кунларда Москва радиоси ўн кунлик қатнашчиларининг бир гуруҳи орденлар билан мукофотланганини хабар қилди. Шунда Шайхзода домла: «Бизга ҳам орден чиқибди-да» дедилар. Мен у кишини юпата бошладим: «Домла, сиз билан бизга ўхшаган заха бўлганларга мукофот йўқ», дедим.

— Йўқ, ундай деманг, укам. Менга орден бериши керак. Орденга мен зор эмасман. Аммо минг-минглаб шогирдларим олдида юзим ёруғ бўлсин, дейман. Биласизку, жамиятимизда кимнинг қанақалиги ордени бор-йўқлигига қараб баҳоланади.

Эртасига газетада мукофотланганлар рўйхати чиқди. Унда Шайхзода домланинг номлари йўқ эди.

«Мирзо Улуғбек» драмаси ўзбек саҳна асарлари орасида алоҳида ўрин тутади. Олтмиш тўртинчи йили шу драма муаллифи ва ижрочилари ҳамда менинг «Уфқ» романим Ҳамза номидаги Ўзбекистон давлат мукофотига тақдим этилди. Икки асар муаллифи қамалиб чиққан одам бўлгани касрига ўша йил умуман мукофотлар берилмади. Келаси йили шу асарда бош ролни ижро этгани учун Шукур Бурхон мукофот олди. Домла қолиб кетди.

Бошқа юртдан келиб маданиятимизга, фанимизга, адабиётимизга жон-дилдан хизмат қилган бир инсонни хўрладик. Уйини тортиб олдик. Ўзини қамадик. Мукофотлардан маҳрум этдик.

Энди узримизни кимга айтамиз? Домла йўқликка кетганда ҳеч бўлмаса икки оғиз ширин сўз билан эслашга ҳам ярамаймизми?

Хўрозқандни ялаган сари шакли бузилаверади. Охири данакдеккина юмшоқ қиёмга айланади.

Одамни яласанг аввал иродасини букасан, яна яласанг хуш ёқиб ювош тортади. Энди буёғи осон, кейинги ялашингда инон-ихтиёрини қўлингга бериб қўйганини билмай қолади.

Биз авваллари кўп раҳбарларни ана шу услуб билан ўзимизники қилиб олган эдик. Худога минг қатла шукурки, Президентимиз Ислом Каримов иродаси букилмайдиган, жиловини бировнинг қўлига бериб қўймайдиган чиқди.

Ана шундай қатъийлик унга ҳамиша йўлдош, яхшилар ҳамроҳ бўлсин!

Сон-саноқсиз бойликларимизни комига тортган СССР деб аталмиш аждаҳонинг тиғдор панжаралари қирқилди. Кўзимизни бойлаб, коммунизм деб аталмиш саробга етаклаган КПСС тубсиз жарга қулади.

Отани болага, акани укага, юртни юртга, миллатни миллатга ёв қилган зиндонбон КГБ жон таслим қилолмай талвасада.

Йиллаб интизор бўлиб кутган ва машаққат билан эришган мустақиллигимизни елкама-елка туриб ҳимоя қилайлик. Мақтовлар, ура-уралар, ялашлар энди кетмайди.

Жуда оғир юкни елкасига олган Президент Ислом Каримов атрофида янада кўпроқ зукко, доно одамлар бўлишини, у бошлаган хайрли ишларни юзага чиқаришга жон-дили билан ҳаракат қиладиган кишилар ёнида туришини истаймиз. Якка отнинг чанги чиқса ҳам донғи чиқмас, дейдилар. Қилдан қийиқ ахтарадиган ўйинбузуқларни маҳкама остонасига йўлатмаслик зарур.

Президент донолар маслаҳати, ишбилармонлар тажрибаси, пок ниятли ҳаммаслаклари билан президентдир.

Юртимни тўйдираман, кийинтираман, рўзғоримга барака киритаман, ўзбек деган номни жаҳонга кўрсатаман, деган мардлар Президент атрофига келсинлар!

Ашхобод, Олмаота, Минск учрашувлари кўнгилларимизни тоғдек кўтариб юборди.

Ислом Каримовнинг Туркия сафари ва ундаги битимлар дастлабки хайрли маҳсулини бера бошлади.

Нима қилса ҳамки қонимиз бир, қадим Туркистоннинг фарзандларимиз. Қон-қариндош топишар, ётга бало ёпишар, дейди халқимиз. Энди тетапоя бўлаётган мустақиллигимизнинг дадил юриб кетишига жон-дилдан кўмаклашмоқчи эканликларини эшитиб дилларимиз ёришиб кетди. Ахир, халқимиз, қаторда норинг бўлса, юкинг ерда қолмайди, деб бекорга айтмаган.

Хорижда яшаётган ўзбек ака-укаларимиз, совет ҳукуматига ишониб, бор-йўғидан айрилиб, танг аҳволга тушиб қолган жигарларингизга гинахонлик қилмай ёрдам қўлини чўзаётганингиз учун минг бор қуллуқ!

Ҳамёни бутнинг қорни бут, дейдилар. Минг шукурки, олтинимиз ўзимизники бўлди. Газимизда бировнинг ҳаққи йўқ. Пилламиз, қоракўлимиз, беҳисоб пахтамиз, худо хоҳласа, жаҳон бозорига чиқаман деб турибди.

Эй, меҳнатдан боши чиқмаган, бир умр чалақурсоқ яшаган ва лекин ориятидан айрилмаган, камтар, танти Ўзбек ўғлони, энди Ўзбеклигингни кўрсат! Буюк боболаримиз арвоҳи сенга ёр бўлсин! Бу ёруғ кунларга етолмаганлар учун ҳам сен яша! Қаддингни кўтар! Сен энди аждодларинг орзу қилган мустақил Ўзбек давлатининг биринчи фуқаросисан!

Саид АҲМАД,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси

Қишки боғ

Усмон АЗИМ

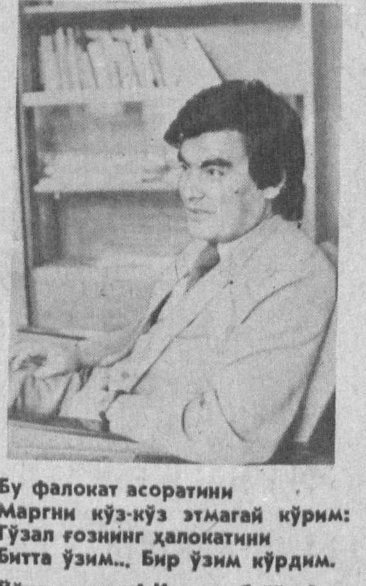

1

Чегара йўқ қиш билан кузда —
Ташқарида қайси фасл, кун!
Қиш эртачи чиққанми ишга —
Тонг отмади — узайди бу тун.
Хаёлимнинг минглаб дарчаси
Дилнинг минглаб деразасидан —
Хотирамнинг минглаб парчаси
Кирди соғинч чегарасига.
Тонг отмади. Кўзларинг бу дам
Қоронғудан менга боқди жим.
Ўриндиққа ястаниб олган
Ҳарир кеча ғижиму ғижим.
Узайди тун. Узайди бу тун.
Тонг отмади. Бу феълинг таниқ —
Сен ҳеч нарса демаслик учун
Бу кечани узайтдинг — аниқ.
Кўзларингга кўчирдинг пинҳон —
Пинҳон ўтган дардларинггача...
Тонг отмади — забт этди армон
Миямнинг қат-қатларигача.
Тонг отмади. Узайди бу тун
Деразамга қолди бойланиб...
Қанақа йил ташқарида, кун.
Қайси аср келди айланиб!

2

Қишда дарахтларнинг туриши
Бола чизган сурат — чалкашган.
Кафтларида қорлар тутишиб,
Журъатлари йўқдир отишга.
Бу қиш сенсиз йўқман нақадар!—
Номукаммал — чизги юракман.
Соғинч тўла руҳимга қадар
Қорлар тушар олов фалакдан.
Сен — юксакда. Ҳар қадам—ўтлиғ
Етти қават эди-ку осмон.
Етмиш қават осмондан ўтдим —
Туғамади соғинчу ҳижрон.
Кўчаларда мен йиғлаб кездим,
Ўйладилар — жунун қовурди.
Мен ҳажрингда танимни эзиб,
Шамолингга эркни совурдим.
Кашф этмадим бешинчи фасл,
Бу ёзу қиш, кузагу баҳор,
Билдим, чархнинг алдоқчи дарси—
Фақат васлинг ҳақдир телбавор.
Қишда дарахтларнинг туриши
Бола чизган сурат—чалкашган....
Қалбу руҳим борар қоришиб,
Сўзим ёниб борар оташдан.

3

Севги—хатда нақадар гўзал!
Дили — айн, рухсори — тиниқ,
Гар қоғозга тушган бесайқал
Ишқ селидан кўзлари тиниб.
Севги — хатда нақадар содда
Унутгандир ўтмиш аламни,
Юрагингни шоҳ билган зотга
Топширмоқчи бутун оламни.
Севги — хатда нақадар яқин
Қаламга сир пичирлаган лаб
Гўё ҳозир портлайди — чақин...
Лабларимда ўтдан қолган афт.
Севги — хатда қандай барҳаёт...
Туғаб борар сабру бардошим:
Йиртаману — етмайди сабот
Ёқаману — тинмайди ёшим.

4

Асабларинг узилаяпти —
Ноаниқлик — бенаво қайғу
Тақдир йўли бузилаяпти,
Ҳатто яқин келмайди уйқу.
О, учмоқлик қандай ҳавасдир!
Умид қуши толди интилиб
Ахир, осмон жуда ҳам пастдир —
Юраккача келган бостириб.
Телефонлар жаранглар, фақат
Рухсат берар кўчалар сафарга.
Сен — этмоқчи бўлиб ибодат,
Адашибми кирдинг бу дайрга.
Ошиқ — севги дайрида хордир....
Қайт, тавба қил, номусу иймоним!
... — Севилганнинг худоси бордир,
Севилмаган худосиз, жоним...

5

Кўкда осмондан ҳам катта ғоз,
Кўкдан улкан куч ғозни отди.
Оқ патлари тўзғиди ноёс —
Дунё оппоқ патларга ботди.

Осмондан ҳам катта ғоз ғами
Фақат сени айлади вайрон.
Оппоқ патлар тўзғиган дами
Мен хонамда йиғладим гирён.

Ҳеч ким кўрмас — менинг
ўзимга
Ғоз нигоҳи совиб боқадир.
О, бир куни шомнинг юзига
Шафақ бўлиб қонлар оқадир.

Ўйна, жоним! Қор отиб ўйна!
Сайр айлагин, ғуссангни унут.
Бечора ғоз парчаларида
Руҳу жонинг яйрасин кулиб.

Ғоз хотири менинг қалбимда,
Ҳаётимда — минг пора уни.
Совуётган кўм-кўк лабимда
Шўрлик ғознинг нафис учқуни.

Бу фалокат асоратини
Маргни кўз-кўз этмагай кўрим:
Гўзал ғознинг ҳалокатини
Битта ўзим... Бир ўзим кўрдим.

Ўйна жоним! Қор отиб ўйна!
Сайр айлагин — ғамингни унут!
Бечора ғоз парчаларида
Мен овчини турибман кутиб...

6

Тирикликнинг терс уммонидан
Қийналдик биз — пешона шўрлар.
Ана, қишлоқ қабристонида
Тўнтарилган қайиқдир гўрлар.
Жоним менинг,
Азизим менинг,
Чорасизман — бўғзимда улув.
Яшамасанг дунёга келиб,
Ҳаёт қандай кўринсин сулув.
Чанқоғингни босолсанг қани,
Қиш тонгининг тоза тонгига.
Тангрим, нега қул этди сени,
Тентиратди қорин ғамида.
Сен турибсан, мана, ўртада —
Юрак тамом — толган югуриб.
Чўнтагингдан — тешик паттадай —
Тушиб қолар сўнгги ғуруринг.
Осмон билан Ер ўртасида
Тўзғиб ётар қорнинг иплари.
Қайдан ботдинг тун қорасига
Нега бунча чўккан кифтларинг!
Ана, чиқар зулмат қўйнидан
Қуёш номли бир эрка юлдуз.
У уфқнинг узун бўйнидан
Қонли шарфни чарақлаб юлди.
О, чайқалди яна бир дунё!
Жоним дорвоз,
Дорга чиқ бешашт.
Жонинг омон бўлсин, илоё...
Яшаш шудир
Мана шу — яшаш...

7

Самоватда муз гулхан ёнди,
Ҳаволарда учқун отди қор.
Қаҳратоннинг ўтига солди,
Ер юзини гумзи даввор.
Айрилиқда мёниш — узун,
Қор устига тўлган ғамман.
Кўкрагимга уйган учқун
Тешиб, ўтиб ар елкамдан.
Кўзларимдан миямга қадар
Изғиринлар юркан елиб,
Англайманкилар муқаррар
Ҳақ васлининг музаффар сели.
Бир-биридан ...илмоқда ҳуш —
Руҳу таннинг ...и узилган.
Менинг руҳим бир ингичка қуш,
Ер қаъридан ...кка чўзилган.

8

Яшамоқдан чалди одам
У ўйлади — ... кўрди бекор.
Ташқарида ...ди олам,
Ташқарида ё эди қор.

У ўйлади — ...ди қишу куз,
Ёлворса ҳам ...тмайди баҳор.
Ташқарида ...ибос нуфуз,
Ташқарида ... эди қор.

Ёлғизликнинг ...ексизлигида
Рўзғорини ...ким — афғор.
Нисбат топм...енгсизлигига,
Ташқарида ... эди қор.

Одам маъю...қди ҳовлига...
Ёруғ олам ...сидан тор.
Хуш ҳавони ...иб боврига,
Ташқарида ... эди қор.

Ўрламоқда ...ка тутуни —
Бу уйларни...ма дарди бор!
Бутун жисм...лан тўкилиб
Ташқарида ... эди қор.

Бош уриб ...ворларига
Этдимикан ...ликни безор!
Кечиб дун...борларидан
Ғуборларга...р энди қор.

Чироқ ёнди...разаларда,
Эшитилди ...йиб куйлар.
Поезд каби...ақайларга
Қатор бўли...нади уйлар.

Кетар эди ...мли ёри —
Қарашида ...лиғ истиғфор.
Майдалани...ғадир қариб,
Ўйнамасда...р эди қор.

Деразадан ...китмасди қўл,
Йиғламасди...рзанди ошкор.
Кетгунича ...қ эди йўл,
Ҳамма йўл...ар эди қор.

Кетар эди ...зори —
Манглайини ...штлаб устивор.
Туманларни ...бағрини ёриб
Туманларга ...р эди қор.

«Хайр» де...дўсту ҳамкори —
Сабру тоқа...лмоғи душвор.
Ҳавонинг т...бағрин ёриб
Дўстликка ... ёғарди қор.

Чопди уйла...ртида одам,
Улгурмади ... талпиди бекор.
Теваракда ... эди о...м,
Теваракка ...р эди ...р.

Одам қолди ...ўзида ...и
Ўз-ўзидан ...ди тел...вор.
Оқарарди ...аминин боши —
Бошларига ...р эди ...р.

9

Туну куннинг ўртасида қуёш ҳам озодмас,
Вақтнинг сели ўртасида чўнг тош ҳам озодмас.
Ёшларингни тўхтатгин, деб илтижо қилдим!
Ғаму шодлик ўртасида кўз ёш ҳам озодмас.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ

ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВИЛОЯТЛАРИДАГИ МУСИҚАЛИ ДРАМА ТЕАТРЛАРИ БИР ГУРУҲ ХОДИМЛАРИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Узоқ йиллик ҳалол меҳнати, ўзбек миллий театр санъатини ривожлантиришдаги хизматлари ва ижтимоий турмушдаги фаол иштироки учун қуйидагиларга фахрий унвонлар берилсин:

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ АРТИСТИ»:

БАҚОЕВ Убайдулло Омонович — Садриддин Айний номидаги Бухоро давлат вилоят ўзбек мусиқали драма ва комедия театрининг бош режиссёри

МАМЕДОВА Турсуной — Алишер Навоий номли Наманган вилоят мусиқали драма ва комедия театрининг артисти

РАҲИМОВА Бикажон — Огаҳий номидаги Хоразм вилоят ўзбек мусиқали драма ва комедия театрининг артисти

САЙБУРХОНОВ Обиджон — Охунбобоев номли Андижон вилоят театрининг артисти

ХОТАМОВА Ёрқиной Ғаниевна — Фарғона вилоят ўзбек мусиқали драма ва комедия театрининг артисти

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН САНЪАТ АРБОБИ»:

БУКИН Вячеслав Викторович — М. Горький номли Фарғона давлат вилоят рус драма театрининг бадиий раҳбари

НУРМОНОВ Иброҳим — Самарқанд вилоят Каттақўрғон шаҳридаги А. Мажидий номли давлат ўзбек драма театрининг саҳналаштирувчи режиссёри

РАҲИМОВ Қадамбой — Огаҳий номидаги Хоразм вилоят ўзбек мусиқали драма ва комедия театрининг бош дирижёри

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АРТИСТ»:

АБДУЛЛАЕВ Файзулла Нарзуллаевич — Садриддин Айний номли Бухоро давлат ўзбек мусиқали драма ва комедия театрининг артисти

АБДУРАЗЗОҚОВ Абдуғани — Самарқанд вилоят Каттақўрғон шаҳридаги А. Мажидий номли давлат ўзбек драма театрининг артисти

АЗИМОВ Муҳаммаджон — Фарғона вилоят ўзбек мусиқали драма ва комедия театрининг артисти

ОТАЖОНОВ Бекжон — Огаҳий номли Хоразм вилоят ўзбек мусиқали драма ва комедия театрининг артисти

ҚОДИРОВА Дилбар — Охунбобоев номли Андижон вилоят театрининг артисти

МАҚСУДОВ Феруз Саъдиевич — М. Горький номли Фарғона давлат вилоят рус драма театрининг артисти

МАМАДХОНОВ Баҳодир — Охунбобоев номли Андижон вилоят театрининг артисти

ПЕРЕВАЛИЕВА Светлана Николаевна — М. Горький номли Фарғона давлат вилоят рус драма театрининг артисти

РАСУЛОВА Карима — Алишер Навоий номли Наманган вилоят мусиқали драма ва комедия театрининг артисти

РАҲМАТОВА Мавжуда — Юнус Ражабий номли Жиззах вилоят мусиқали драма театрининг артисти

РАҲМОНОВ Мирзаабдулла — Алишер Навоий номли Наманган вилоят мусиқали драма ва комедия театрининг артисти

СОДИҚОВА Муҳаббат — Садриддин Айний номли Бухоро давлат вилоят ўзбек мусиқали драма ва комедия театрининг артисти

ҲОЖИНАБИЕВА Ҳабиба — Фарғона вилоят ўзбек мусиқали драма ва комедия театрининг артисти

ЭШТЎХТАРОВА Олия — Юнус Ражабий номли Жиззах вилоят мусиқали драма театрининг артисти

ЙЎЛДОШЕВ Ғолиб Ҳамидович — Юнус Ражабий номли Жиззах вилоят мусиқали драма театрининг артисти

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН МАДАНИЯТ ХОДИМИ»:

АБДУҒАФУРОВ Абдушукур — Охунбобоев номли Андижон вилоят театрининг маъмурият бошлиғи

ЖЎМАЕВ Исомиддин — Садриддин Айний номли Бухоро давлат ўзбек мусиқали драма ва комедия театрининг артисти

ДЕВОНОВ Шуҳрат — Огаҳий номли Хоразм вилоят ўзбек мусиқали драма ва комедия театрининг артисти

ЖЎРАБОЕВ Турғунбой — Фарғона вилоят ўзбек драма ва комедия театрининг саҳна безакчиси

ИМИНЖОНОВ Иномжон — Алишер Навоий номли Наманган вилоят мусиқали драма ва комедия театри ишлаб чиқариш бўлимининг мудири

ҚУЙИДАГИЛАР ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАНСИН:

АЗИМОВ Неъмат — Юнус Ражабий номли Жиззах вилоят мусиқали драма театрининг артисти

БУРЛАКОВА Лидия Павловна — М. Горький номли Фарғона давлат вилоят рус драма театрининг артисти

ЙЎЛДОШЕВА Муҳаббат — Самарқанд вилоят Каттақўрғон шаҳар А. Мажидий номли давлат ўзбек драма театрининг артисти

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри
1991 йил 28 декабрь.

Мулоқотга чақирамиз

САВДО ХИЗМАТИДАН МАМНУНМИСИЗ?

Халқни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашда талон тартиби янги йилда ҳам сақланиб қолади — бу ҳақда жумҳурият Президенти томонидан маълум қилинганди.

Тошкент вилоят савдо бошқармасининг маълумотларига асосланиб: «Аҳолини оила варақаси бўйича сотиладиган 13 турдаги моллар билан 25 декабргача тўла-тўкис таъминлаш чоралари кўриб қўйилди», — деб хабар берганди ЎзТАГ.

Бошқа вилоятлар, Тошкент шаҳрида бу соҳада аҳвол қандай? Яширишнинг ҳожати йўқ — тирикчилигимизнинг бугунги аҳволи энг катта ташвиш, муаммо бўлиб қолди. Шу сабабли савдода қатъий интизом, тартиб, ҳалоллик, тенглик ўрнатилиши жуда муҳим.

Қадрли дўстлар:

— Сиз шу кунгача ўз талонингиз бўйича кўрсатилган маҳсулотларнинг барчасини олдингизми? Агар ололмаган бўлсангиз, қайсиларини?

— Ўз улушингизни харид қилолмаганингиз ҳақида кимга мурожаат этдингиз ва қандай жавоб олдингиз?

Саволларга тўғри, самимий жавоблар ёзиб юборасиз, деган ишончдамиз, чунки сиздан олинган маълумотлар жойларда текширилади, хулосалар эълон қилинади. Имконияти бўлганлар, хоҳлаганлар 33-07-48 номери орқали таҳририятимизга қўнғироқ қилиб, фикрларини билдиришлари мумкин.

«ХАЛҚ СЎЗИ»НИНГ ХАТЛАР ВА ОММАВИЙ ИШЛАР БЎЛИМИ.

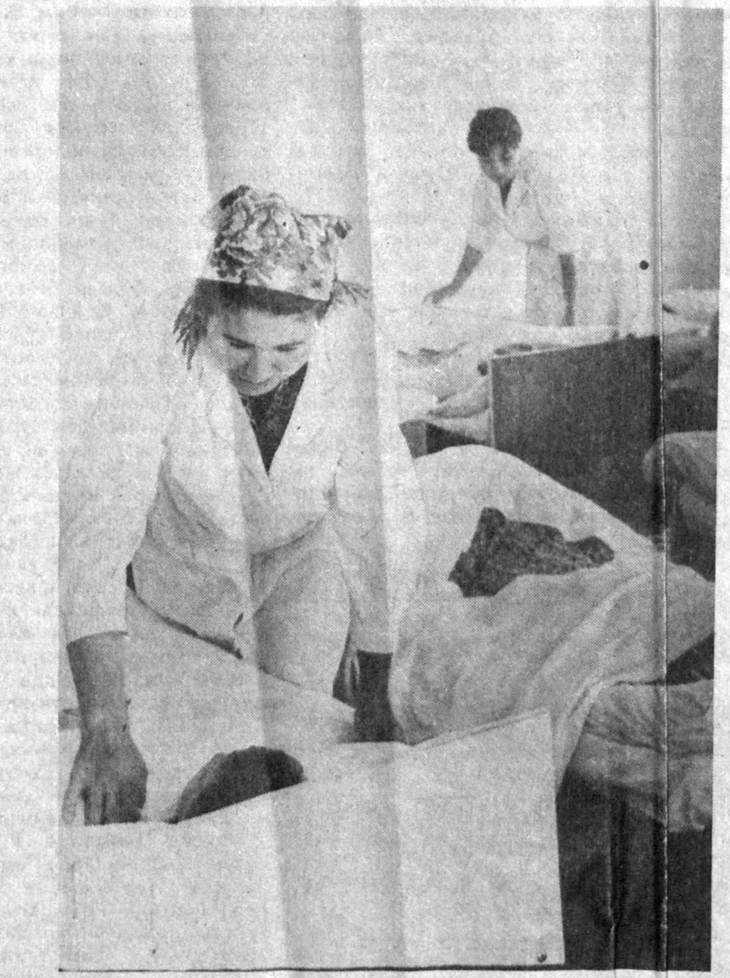

Қарши районидаги Собир Раҳимов номли шўро хўжалиги раҳбарлари Кожор қишлоғининг серфарзанд оилаларига ажойиб ғамхўрлик кўрсатдилар. Бу ерда яқинда ишга туширилган 140 ўринли болалар боғчаси айни муддао бўлди.

СУРАТДА: тарбиячи Маруся Жумаева ва унинг ёрдамчиси Матур Мажидовалар ҳали дунё ташвишларидан йироқ болажонларни ширин уйқуга даъват этмоқдалар.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

Тилга лоқайдлик—элга лоқайдлик

«КЎНГИЛ ҚУРҒУР БЎШ, УКА...»

ЮРТИМ, халқим деган инсонлар билан суҳбатлашиш доимо мароқли. Зеро, мустақил давлат фуқароси бўлишдек юксак орзумиз ана шундай кишиларнинг курашлари орқали амалга ошмоқда.

Мен номини тилга оладиган инсон қон тўккани йўқ. Ёки бутун дунёга жар солиб мақтагудек янгилик ҳам яратган эмас. У тинчгина, дод-фарёдсиз ўзига топширилган ишни бажармоқда. Албатта, дастлаб қарши тўлқинларга кўксини тутиб ҳам берди. Аммо уммон қаърига тортиб кетолмади. Чунки ҳаммаслаклари борган сари кўпайиб бораверди.

Тиббиёт фанлари номзоди Турсунхўжа Бобохўжаев Ўзбекистон онкология илмий-тадқиқот институтида ташвиқот бўлими мудири бўлиб ишлайди. Мен бу одам билан тасодифан учрашиб қолдим. Унинг кўнгилтортар суҳбатларини тинглаб, илмий марказда қилаётган ишлари билан танишдим. Она тилимизнинг нақадар камситилганлигини кўзларида ёш билан гапирди. Ёш бошим билан нима деб тасалли беришни билмайман.

— Шукр, тилимизга давлат мақоми берилди-ку,— дейман хос. Менинг ҳам довдираб қолганимни сезиб Турсунхўжа ака жилмаяди.

— Кўнгил қурғур бўш, ука, узр. Биласизми, пойтахтдаги тиббиёт ходимларининг кўпчилиги миллий тилни билайди. Бу эса вилоятлардан келган беморларни ноқулай аҳволга солиб қўяди. Бизнинг илмий-тадқиқот институтимизда даволанаётганларнинг ҳам кўпчилиги қишлоқлардан келишган. Шуларни ҳисобга олиб ташвиқот бўлимимиз ўзбек тилини ўрганадиган курслар ташкил этган. Бу хайрли ишларимиз 1989 йилдан бошланган. Ўша пайтларда 5 та гуруҳ бор эди. Ҳозир 2 тага тушиб қолди. Буни мен талабнинг пасайиши билан боғлиқ, деб ўйлайман. Бир нарсага ачинаман, бизда тил ўрганаётганлар билан ўзимизнинг ўзбек шифокорлар ўрис тилида гаплашишади. Касаллар ҳам у тилни билса-билмаса, сўзлашга ҳаракат қилишади. Бундай аҳволда, ўрислар ким билан ўзбекча гаплашишсин...

Ҳа, давлат тилини ўрганишга бўлган талаб сусайиб кетди. Бунга ўзимизнинг ичимиздаги ярим миллий, ярим европача гаплашувчи «чала мулла»лар ҳам анчагина айбдор. Билмадим, ўз тилини хўрловчилар кечалари қандай тинч ухларкин...

Турсунхўжа ака камтарлик қилиб кўп нарсаларни гапирмади. Биз у киши ва Гулнора Назмиддинова машғулотларига қатнашдик. Ўқувчилари ўзбек тилини анчагина ўзлаштириб олишган. 1989 йили дарслар бино ичидаги узун йўлакда олиб борилган бўлса, кейинчалик уларга хона ажратилди. Ҳозир машғулотлар ҳафтасига 2-3 марта олиб борилмоқда. Рус тили билан бирга араб тили ҳам ўқитилмоқда.

Бу ер ҳақиқий синф хонасига ўхшайди. Деворларда қирқдан ортиқ шоир ва ёзувчиларнинг портретлари, кўргазмали қуроллар осилган. Жовонларга Турсунхўжа ака уйидан олиб келган беш юздан зиёд бадиий адабиётлар ва тилга оид китоблар терилган. Ҳатто ТошДУ талабалари ҳам ана шу китоблару рўзномалардан фойдаланиш учун бу ерга келиб туришади.

Қисқаси, Ўзбекистон онкология илмий-тадқиқот институтининг ташвиқот маркази ўрнак олса арзигулик ишлар қилаяпти. Агар ҳамма жойда шундай бўлганда эди, тил муаммоси саккиз йилда эмас, ундан олдинроқ ҳал этиларди.

Маннон ОТАБОЙ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ФИРМАСИ БИЛАН ҲАМКОРЛИК ҚИЛСАНГИЗ, ОМАДИНГИЗ ЮРИШАДИ.

БИЗДА ШАРҚОНА СЕЗГИРЛИК ВА ҒАРБОНА ИШБИЛАРМОНЛИК МУЖАССАМ.

ТАКЛИФ ЭТАМИЗ:

Пахта, бошқа хил маҳсулотларни, шунингдек турли-туман хом ашё ва материалларни экспорт қилиш соҳасида ўзаро фойдали алоқа ўрнатиш;

Энг замонавий ишлаб чиқариш ускуналари, янги технологиялар, истеъмол молларини импорт қилиш ва етказиб бериш;

Мамлакатнинг ички бозорида озиқ-овқат ва истеъмол молларини сотиш;

Истеъмол моллари, қурилиш материалларини ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш ва сотиш;

Воситачилик, маркетинг, лизинг ва консалдинг хизматлари кўрсатиш.

Агар Сизда амалий таклифлар бўлса, биз ўз фаолият соҳамизни кенгайтиришга тайёрмиз.

БИЗГА МУРОЖААТ ЭТСАНГИЗ,
БИЛИМДОНЛИК,
ТЕЗКОРЛИК,
ИШДА ПУХТАЛИК,
АЪЛО ХИЗМАТ
ШОҲИДИ БЎЛАСИЗ

«УЗБЕК ТРЕЙДИНГ АГ БРАНЧ» — СИЗ УЧУН ИШОНЧЛИ ВА ҚУЛАЙ ШЕРИК!

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент, Володарский кўчаси, 26.

ТЕЛЕФОН: (3712) 62-56-34.
ФАКС: (3712) 62-52-98.
ТЕЛЕКС: 116 160 ОСИЕ.

Пойтахт ҳаёти

ЭКОЛОГИК ТАРБИЯ — ЗАРУРАТ

МУТАХАССИСларнинг таъкидлашларича, бугунги кунга келиб экологик вазият сиёсий, ижтимоий, иқтисодий аҳволимиздан қолишмас экан. Ҳамма маърифатли мамлакатларда, майда ёки йириклигидан қатъий назар, корхоналарни ҳавони булғашдан сақлайдиган махсус мосламалари билан бирга қуриш қатъий одат. Бизда эса акси. Мана шу масъулиятсизлик, калтабинлик, нўноқлик оқибатида тинимсиз тўланаётган миллион сўмлаб жарима оддий меҳнаткашларнинг ризқи бўлгани учун раҳбар идоралардаги амал курсиларида ўтирган мансабдорларнинг жонлари ачимайди. Ваҳоланки, ана шу миллионларнинг ўндан бири ўша мосламаларни қуришга сарфланганда, экологик ҳолат бугунгидек инқирозга келиб қолмасди, меҳнат жамоаларининг ҳалол меҳнатлари маҳсули бўлган жарақ-жарақ маблағлар беҳуда ҳавога учмасди.

Яқинда Ўзбекистон Жумҳурияти Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитасининг мажлислар залида бўлиб ўтган машғулот-кенгашда шу ҳақда жиддий гаплар айтилди. Машғулот-кенгаш қатнашчилари қўмитанинг вилоятлардаги бўлинмалари фаолияти ҳамда илмий-техника тараққиёти ва экологик тарғибот бўлимлари олдида турган муаммолар, долзарб вазифалар хусусида фикрлашиб олдилар. Давра суҳбатлари, савол-жавоблар уюштирилди. Бундан буён экологик таълим-тарбияни ҳам изчил йўлга қўйиш зарурлиги таъкидланди.

БАЙРАМ ДАСТУРХОНИДА БАЛИҚ БЎЛАДИМИ?

ЯНГИ ЙИЛ дастурхони ўзгача завқ ва иштиёқ билан безатилади. Аммо бу йилгиси ҳар доимгидек тўкин бўлармикин? Биринчидан, озиқ-овқатнинг тақчил бўлмаган тури қолмади ҳисоб. «Топишга» эса ҳамманинг ҳам қурби етавермайди.

Бошқа ноз-неъматлар ҳақида бирор тайинли гап айтиш қийин-ку, аммо «Океан» фирма дўкони раҳбариятининг ишонтиришига қараганда, Янги йил дастурхони учун балиқ маҳсулотлари топиш мумкин экан. Дўкон ходимлари байрамга атаб кўп бўлмасада, заҳира тайёрлаш ҳаракатини қилдилар. Бунда «Узрибпром» концернининг «Балиқчи» бирлашмаси билан тузилган шартнома қўл келаётир. Ҳозир дўконда ҳар куни 3,5 тоннагача янги овланган балиқ сотилмоқда. Савдо 1 январгача узлуксиз давом эттирилади. Бундан ташқари, бирлашма кунига бир тоннагача дудланган балиқ ҳам бериб турибди. Шунингдек, «Океан» пойтахтликларга Мўйноқ балиқчилик бирлашмаси тайёрлаган балиқ консерваларини ҳам таклиф этади.

А. ЙЎЛДОШЕВ.

Меҳр-мурувват кунда керак

БЕВА - БЕЧОРАЛАРГА ЁРДАМ

Республика меҳр-мурувват ва сиҳат-саломатлик жамғармаси билан унинг Тошкент шаҳар бўлими Янги йил кунларида бир қанча хайрия тадбирларини ўтказади. Бу тадбирлар аҳолининг ижтимоий жиҳатдан ночор бўлган табақаларига ёрдам беришни кўзда тутади.

Жумладан, ёлғиз пенсионерлар, ногиронлар, камбағаллар учун 31 декабрь ва 1 январь кунлари республика пойтахтининг барча районларида байрам муносабати билан бепул тушликлар берилади. Ҳар бир тушликка киритилган турли таомларнинг нархи беш сўмга яқин туради. Шу мақсадда умумий овқатланиш идораларининг «Россия» ресторани, Пушкин кўчасидаги «Лаззат», Ш. Руставели кўчасидаги «Дилором», талабалар шаҳарчасидаги, «Ёшлик», Сирғали ёйма бозоридаги «Серғели» кафелари, Киров кўчасидаги парҳез таомлар ошхонаси танлаб олинди.

Бу хайрли ишни амалга оширишда Тошкент шаҳар ижроия комитети умумий овқатланиш бошқармасининг ҳамда шаҳар ижтимоий таъминот бўлимининг ходимлари ёрдам берадилар. Уларга муҳтожларга топшириш учун 2,5 минг дона пакета берилди.

«Ўзбекистон озиқ-овқат хом ашёси саноати» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ходимлари эса кекса кинтойларга ғамхўрлик қиладиган бўлдилар. Улар бошқа Грециядан сотиб олинган қарийб 30 минг сўмлик супер-шоколадларини жамғармага текинга бердилар. Бу ширинликлар Тошкентдаги болаларни қабул қилиш олиш-тақсимлаш уйига, шунингдек ақлий жиҳатдан заиф болалар учун мўлжалланган 104-мактаб-интернатда тарбияланаётганларга аталган.

(ЎзТАГ).

АФАНДИ ЛАТИФАЛАРИ

Узоқ йиллар қўлдан-қўлга ўтиб уриниб-сарғайган варақлар... Улар не-не табаррук, мўътабар аждодларимизнинг нигоҳи азизларига тушмаган дейсиз!

Тахминимизча, Форсов нашриётида тошбосма усулида чоп этилган мажмуадан олинган бу саҳифаларни Андижон вилоятидаги Аҳмедов номли жамоа хўжалигининг Сўфийлар қишлоғида истиқомат қилувчи қўҳна туркий хутут ва илмлар нуктадони Мулла Абдуходиқ Тоға Отаназар ўғли ҳадя этдилар.

Латифалар халқ оғзаки ижодининг ноёб дурдоналари ҳамда беқиёс маънавий бисотимиздир. Қолаверса, кўп минг сонли ўқувчилардан мажмуанинг қолган саҳифалари ва эҳтимолки, унинг тўла ҳолда сақланган нусхасининг дараги чиқиб қолармикин, деган илинжда эълон қилишга жазм этдик. Сарлавҳалар — бизники.

А. ВАҲҲОБИЙ,
Андижон вилоят ўлкашунослик мозийгоҳи (музейи) Шаҳрихон бўлими мудири.

Мозий бисотидан

ҚУДУҚДАГИ ОЙ

Афанди бир кечаси қудуқдин су (в) олмоқ учун бориб эрди. Ой аксин қудуқ ичидин кўруб, «мукаррам ой осмондин узулуб су(в)га тушубдур. Су(в)дин чиқориб ўрнига қўймоқ керак», — деб уйдин темур чангак келтуруб, арқон учига маҳкамлаб, қудуққа солиб, тортиб эрди, чангакни боши бир нимарсага банд бўлуб қолди. Ой ушбу тариқа оғир экандур, деб зўр бирлан тортиб эрди, арқон узулуб, Афанди орқаси бирлан ерга йиқилди. Кўзи тушиб кўрдиким, ой осмондадур.

«Алҳамдулилло, ҳар на меҳнат қилдим — ойни жойига ўрнатдим», — деб туруб кетди.

ВОИЗЛИК САНЪАТИ

Афанди бир куни ваъз айтмоқ бўлиб минбарға чиқиб: «Эй халойиқлар, ман сизларга нима деюрман, билурсузларму?» — деди. Алар айди:

«Эй Афандим, билмасмиз».

Афанди: «Билмоғон кишиларга ваъз айтилмоқ ҳожати йўқдур», — деб минбардан тушиб кетди.

Яна бир куи минбарга чиқиб: «Эй биродарлар, ман сизларга нима деюрман, билурмисизлар?» — деди. Алар айтдилар:

«Эй Афандим, билурмиз», — дедилар. Афанди:

«Билғон кишиларға нечук ваъз айтаман», — деб минбардан тушуб кеттилар. Бу ҳолга алар таажжуб қилиб, ҳаммалари маслаҳат қилдиларким: «Эмди яна келиб минбарга чиқиб сўраса, баъзимиз билғаймиз ва баъзиларимиз билмағаймиз деюрмиз», — деб мақсад қилдилар. Иттифоқо яна бир кун Афанди минбарға чиқиб:

«Эй мўъминлар, ман сизларға нима ваъз айтадурман билурмусизлар?» — деди.

Алар айдилар:

«Эй Афандим, баъзимиз билурмиз ва баъзиларимиз билмасмиз», — дедилар. Бу сўзни эшитган ҳамон:

«Ҳайҳот, не ажаб яхши кишилар экансизларким, билғонларингиз билмағонларингизға билдурунглар», — деб минбардин тушуб кеттилар.

ШУКРОНА

Афанди бозор ичида овози баланд бирлан қичқируб:

«Эй мусулмонлар, ҳар дойим олло таоллога шукр этмоқдин ғофил бўлмангларким, тева (туя)га қанот бермабдур. Агар теваға қанот берган бўлса эрди, бул тариқа фориғбол бозор қилиб юрмоқ йўқ эрди», — деди. Бир киши савол қилдики:

«Тевани(нг) қанотин бозорга нечук зарар бўлуб эрди?» — деб.

Афанди айди:

«Эй аҳмоқ, у[...] ақл бирлан ўзунгни од[...] шаклига олиб жома-у [...]р қилиб юрубдурмусан? [...]ар тевани(нг) қаноти [...]онда учуб келиб қайси [...]имизни(нг) томимизга қўн[...] вайрон қиларму ё йўқм[...] Ул киши:

«Афандим, а[...]та вайрон қилур», — деди. [...]фанди айди:

«Андоғ бўлса[...]р куни имора[т] йиқили[...] янгидин иморат қилмоққ[а ма]шғул бўлсанг — бозоримиз қолур эрдиму», — деб ж[...]б кетти.

ОЗОД ТОҚЛАР

Афандини(нг) товуқлари бўлур эрди. Со[...] учун қафасға солиб б[...]ға олиб борди. Бир на[...]дин сўнг бул бечоралар [...]гир бўлмасунлар, деб [...]асдин чиқориб юбориб, [...] бир қафас ичра сол[...]и ихтиёр қилиб эрди, тов[...]р ҳар тарафға қараб қ[...]лар. Харчанд қилди бўл[...]. Афанди дедики:

«Қоронғу кеч[...]да ярим кеча бўлғонин, [...]ги саҳар бўлғонин билиб [...]қирурсизлар, нима учун [...]дуз куни кўзга кўруну[б] [...]он қафас йўлин билмасс[из]? Кўб йиллардин буё[н] [...] сизларни парвариш қили[б] [...]з берган эрдим, ани(нг) [...]тирасини қилсаларинг ке[...]рлан ўзларинг уйумға [...]урсизлар, бўлмаса рози эм[...]н, тузумға топшурдум», деб бўш қафасни кўтариб [...]а равона бўлди.

ЎН ТАН[ГАЛ]ИК БОЛТ[А]

Афанди бир [...] гўшт келтурса, хотуни [...]ируб еб, Афандига «ит ол[иб к]етти», — деб жавоб айтур[...]и. Афанди болтасин ке[лтир]уб сандиқ ичига солди[...] итни дедики: «Болтани [...] учун сандиқға солурсиз?» Афанди айди: «Эй аҳмоқ, [ўн танга]лик гўштни олиб кетган ит ўн тангалик болтани қўюрму?» — деди.

БОШ МУҲАРРИР Аҳмаджон МУХТОРОВ.

МУАССИС: Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй

Телефонлар: 32-09-87, 33-07-48. Индекс 64608.
Буюртма № 6507. 118800 нусхада чоп этилади.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. Тошкент шаҳри 700083, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди: 22.00. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12